

ΟΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΙ ΘΗΣΑΥΡΟΙ ΤΟΥ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Το Ζαγόρι είναι ο χώρος, στόν οποίο ή φύση και οί άνθρωποι δημιούργησαν ένα περιβάλλον, από τὰ λίγα πού έχει νά παρουσιάσει ή Ελλάδα. Η πρώτη, ή φύση, εξάντλησε όλη τη φαντασία της, για νά πλάσει τὸ Ζαγορίσιο τοπίο, με τίς τόσες ἐναλλαγές του, αὐτὲς πού προξενούν τὸ θαυμασμό στοὺς ἐπισκέπτες του. Οί άνθρωποι πάλι, προικισμένοι με ἀρετὲς κάθε λογῆς και σπάνια εὐαισθησία, μόχθησαν ἐπὶ αἰῶνες, γεύτηκαν τὸ πικρὸ ψωμί τῆς ξενιτιάς, ἀξιοποίησαν τὸν ἰδρώτα τους, καί, λιθάρι στὸ λιθάρι, ἔχτισαν τὴν πνευματικὴ καὶ πολιτιστικὴ οἰκοδομή, πού ἀποτελεῖ τὸ καμάρι καὶ τὴν περηφάνεια τους.

Κι' ἂν οί ἄνθρωποι, για λόγους πού πολλές φορές ἔχουν με ἐκθέσει ἀπὸ τίς στήλες αὐτὲς, ἔφυγαν ἀπὸ τὸν τόπο τους καὶ τὰ χωριά τοῦ Ζαγοριοῦ ῥήμαξαν, τὰ κατάλοιπα τοῦ Ζαγορίσιου πολιτισμοῦ μένουν ἐκεῖ, στή θέση τους, για νά μαρτυροῦν καὶ νά διηγούνται μιὰν ὡραία ἱστορία, ἕνα παραμῦθι πὲς, σ' ὅσους ἀπόμειναν, καὶ σ' ἐκείνους πού ὁ νόστος ξαναφέρει στὰ χωριά μας τοὺς καλοκαιρινούς μῆνες. Ἀκόμα με τὴν παρουσία τους ὑποδηλώνουν σ' ὅλους, καὶ πρῶτα ἀπ' ὅλα στήν Πολιτεία, τὸ χρέος για τὴ διάσωσή τους.

Ξεχωριστὴ θέση ἀνάμεσα στὸ πλῆθος τῶν θησαυρῶν αὐτῶν, ἔχουν ἐκεῖνοι πού σχετίζονται με τὸ θρησκευτικὸ συναίσθημα τοῦ λαοῦ μας. Ἐκκλησίες, σὰν ἀρχιτεκτονήματα, μοναστήρια, ἐξωκλήσια, ἀγιογραφίες, εἰκόνες καὶ σκεύη λειτουργικά, κι' ὅ,τι ἄλλο ὑπηρετοῦσε τὴ θρησκευτικὴ συνείδηση τῶν κατοίκων, ἀποτελοῦν ἔξοχα καλλιτεχνικὰ ἐπιτεύγματα, ἀπὸ τὰ καλλίτερα τῆς πατρίδας μας. Ὅλα αὐτὰ ὅμως κινδυνεύουν ἀπὸ δυὸ μεγάλους ἐχθρούς: τὴν ἐγκατάλειψη καὶ τοὺς συλητὲς.

Τὸ πρῶτο ἀνάγεται, κατὰ κύριο λόγο, στήν εὐθύνη τῆς Πολιτείας, καὶ στήν εὐθύνη ὅλων μας. Εἶναι ἀπαράδεκτο ἱστορικὲς ἐκκλησίες καὶ μοναστήρια ν' ἀπειλοῦνται με τὸν κίνδυνο τῆς κατάρρευσης καὶ τοῦ ἀφανισμοῦ. Εἶναι ἀπαράδεκτο, μιὰν ἐκκλησία, σὰν αὐτὴ τῶν Νεγάδων, ἕνα λαμπρὸ μνημεῖο καλλιτεχνικῆς φαντασίας καὶ εὐαισθησίας, νὰ ἐγκαταλείπεται στήν τύχη της, για νά μαρτυρεῖ πόσο στέρεψε ή φαντασία ὅσων ἔχουν ταχθεῖ για νά προστατεύουν τοὺς καλλιτεχνικοὺς μας θησαυρούς. Εἶναι ἀπαράδεκτο ἄλλοι χώροι λατρείας νὰ κρατιοῦνται ὀρθιοι με ξύλινες ὑποστηλώσεις, ἐνῶ ή ὕγρασία καὶ τὰ νετὰ πού εἰσορμοῦν ἀπὸ τίς στέγες καὶ τοὺς τοίχους καταστρέφουν ἀγιογραφίες ἐξαίρετων ζωγράφων, πού τὰ ὀνόματά τους ἔχουν ἀποθανατιστεῖ τιμητικὰ στίς σελίδες τῆς ἱστορίας τῆς βυζαντινῆς καὶ μεταβυζαντινῆς τέχνης.

Ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος εἶναι ἀπαράδεκτο οί θησαυροὶ τῶν ἐκκλησιῶν καὶ τῶν μοναστηριῶν, ἐξ αἰτίας τῆς ἀδιαφορίας ἐπώνυμων ὑπηρεσιῶν, σ' ὅλη τὴν κλίμακα τῆς ἱεραρχίας, καὶ ὅλων μας, νὰ γίνονται εὐκολὴ λεία τῶν συμμοριῶν τῶν συλητῶν, πού ἀλωνίζουν τὴν ἐλληνικὴ ὑπαιθρο καὶ καταληστεύουν ὅ,τι πολῦτιμο ἀπόμεινε ἀκόμα ἀπὸ τὴν κληρονομιά τῶν προγόνων μας. Οί εἰκόνες ἀπὸ τὸν Ἅγιο Νικόλαο τῆς Βίτσας κι ἀπὸ τὰ μοναστήρια τῶν ἄλλων χωριῶν τοῦ Ζαγοριοῦ, δὲν ὑπάρχει ἐλπίδα νὰ ξανατοποθετηθοῦν ἐκεῖ πού βρίσκονταν. Φτωχύνουμε ἔτσι, χωρὶς καὶ νὰ παραδειγματισθοῦμε, γιατὶ ὑπάρχει κίνδυνος νὰ συνεχισθοῦν οί ἐπιδρομὲς τῶν ἱερόσυλων πού θὰ μᾶς ἀπογυμνώσουν ἀπ' ὅσα μᾶς ἀπόμειναν.

Δὲν ὑπάρχουν, πιστεύουμε, ἄλλα περιθώρια ἀδιαφορίας καὶ ἀναμονῆς. Εἶναι ἀνάγκη, κράτος καὶ πολίτες, νὰ συνειδητοποιήσουμε τίς εὐθύνες μας καὶ νὰ ἀναλάβουμε τὸν ἀγῶνα για τὴ διάσωση τῶν ἐκκλησιαστικῶν θησαυρῶν τοῦ Ζαγοριοῦ, πού εἶναι ταυτόχρονα κα ἐθνικοὶ θησαυροί. Τὸ Ὑπουργεῖο Πολιτισμοῦ με τίς ὑπηρεσίες του ἔχει τὸν πρῶτο λόγο. Η ἐκστρατεία πού θ' ἀναληφθεῖ ἀπαιτεῖ σημαντικὲς οικονομικὲς δαπάνες, πού ὀφείλει ή Πολιτεία νὰ ἐξασφαλίσει. Στὸν τομέα αὐτὸ πρέπει νὰ ἔρθουν ἀρωγοὶ ή Ριζάρειος σχολή, τὰ τραπεζιτικὰ ἱδρύματα, πού δείχνουν ἐνδιαφέρον για τέτοιου εἶδους θέματα, οί Ζαγορισιακὲς καὶ Ἡπειρωτικὲς ὀργανώσεις καὶ κάθε κρατικὸς ή ἰδιωτικὸς φορέας, πού θὰ μπορούσε νὰ προσφέρει τίς ὑπηρεσίες του. Τέλος ὅλοι οί Ζαγορίσιοι, ἰδιαίτερα ὅσοι μένουν στὰ χωριά, πρέπει νὰ γίνουν οί ἄγρυπνοι φρουροὶ τῶν πατρογονικῶν θησαυρῶν, γιατὶ, πρέπει νὰ τὸ ποῦμε, οί συλητὲς στηρίχτηκαν στήν ἀδιαφορία μας, εἴτε σὰν ἀτόμων, εἴτε σὰν ἐκκλησιαστικῶν συμβουλίων, για νὰ δράσουν.

Ἀς ἀνακηρυχθεῖ ἀπὸ μᾶς τοὺς ἴδιους, τὸ 1981 σὰν χρόνος ἐγρήγορης καὶ ἀγῶνα για τὴν διάσωση τῶν ἐκκλησιαστικῶν θησαυρῶν τοῦ Ζαγοριοῦ. Ρίχνουμε τὴν ἰδέα καὶ περιμένουμε τίς ἀντιδράσεις. Προέχει νὰ βοθεῖ ὁ κατάλληλος φορέας πού θὰ ἀναλάβει τὸ μεγάλο αὐτὸ ἔργο καὶ θὰ ἐνεργοποιήσει τίς ἀρμόδιες ὑπηρεσίες τῆς Πολιτείας καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τῶν ἰδίων τῶν Ζαγορίσιων. Καὶ στήν περίπτωσή αὐτή, ὅπως γίνεται πάντα για κάθε τι πού σχετίζεται με τὸ Ζαγόρι, ή συμπαράσταση τῆς ἐφημερίδας μας θὰ εἶναι ἀμέριστη.

Η ΣΤΗΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

σημειώματα

ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗ
ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ

Οι πολιτιστικές εκδηλώσεις του Ζαγορίου μας οδηγούν στα βασικά συμπεράσματα:

α) Όταν οι άνθρωποι μπορούν και δραματίζονται, κι' είναι αποφασισμένοι να εργασθούν για την υλοποίηση των δραματισμών τους, πάντοτε θα υπάρχουν επιτεύγματα, αξία να επισύρουν την εκτίμησή και των Ξπανο.

β) Οι λεγόμενες «πολιτιστικές» εκδηλώσεις, χρειάζονται αναδιάρθρωση στη σύλληψη και την εκτέλεση. Αν εξακολουθήσουν να οργανώνονται, έτσι που γίνεται μ' ένα σημαντικώτατο τους, θα περιπέσουν σε κατάσταση ρουτίνας και δε θα δρουν αντανακλαστικά στο κοινό, στο οποίο άλλωστε δεν θέλουν πολλά να προσφέρουν.

γ) Η έκθεση διδίου πρέπει να θεωρηθεί σαν υποδειγματική για παρόμοιους οργανισμούς κι' είναι ανάγκη να έπαιρουν την προσοχή του Κράτους και της ιδιωτικής πρωτοβουλίας, έτσι που οι μελλοντικές δραστηριότητές του, στηριγμένες σε κάποια ασφαλή οικονομικά δεδομένα, να αναπτυχθούν ως εκεί που έχουν τις δυνατότητες να φτάσουν.

★
ΤΕΝΕΔ: ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ
ΜΕΤΡΗΣΗ

Πρό διετίας μερικά χωριά μας πιάναν και το σταθμό της ΤΕΝΕΔ. Αργότερα άρχισε να χάνεται ή εικόνα της.

Σε σχετικό σημειώματά μας η ΤΕΝΕΔ απάντησε ότι σύντομα ή κατάσταση θα αλλάξει. Και πράγματι:

Ένα χρόνο τώρα παρουσιάζεται κάποια εικόνα της ΤΕΝΕΔ αλλά ακούγεται ή φωνή της... ΕΡΤ.

Έτσι ενώ βλέπεις ένα ήμισυ κορίτσι να χορεύει ακούει πως πρέπει να τρέφονται οι αγγελάδες!

★
ΗΛΘΕ - ΕΙΔΕ -
ΑΠΗΛΘΕ

Ο κ. Μούτσιος ύφυπουργός Συγκοινωνιών υπεύθυνος για την τηλεφωνική επικοινωνία της χώρας επισκέφθηκε τα Γιάννινα στις 10 τρέχ. και παρ' όλων ότι επιτροπές (μεταξύ των οποίων και του Ζαγορίου) περιέμεναν έξω από το γραφείο του κ. Νομάρχου να εκθέσουν τα παράπονά τους διά την ΐλληψη τηλεπικοινωνίας δ κ. Ύφυπουργός δεν θέλησε να τις δεχθεί.

Η πράξη αυτή δεν είναι μόνο αντιδημοκρατική αλλά ούτε και προς το συμφέρον της Κυβερνήσεως. Σήμερα μάλιστα.

ΑΝΑΓΚΗ
ΓΙΑ ΕΠΙΔΙΟΡΘΩΣΗ

Το δικό δικτυο του Ζαγορίου που έχει τα χάλια του, σύντομα θα χειροτερέψει αν δεν καθαριστούν τα αύλεια, που γέμισαν από καταπτώσεις, ώστε τα νερά να μην καταστρέφουν το κατάρτιμα των δρόμων.

Εάν και πάλι δεν φροντίσουν από τις πρώτες βροχές να προστατέψουν το δικό δικτυο την Άνοιξη θα χρειασθεί πολλαπλάσια δαπάνη αλλά, το σπουδαιότερο, οι δρόμοι σ' όρισμένα σημεία θάνατι αδιάβατοι.

★
ΑΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΗ
ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΗ

Τέσσερα χρόνια πέρασαν χωρίς ο εργολάβος να άσφαλτοστρώσει το κομμάτι του δρόμου πριν από τους Κήπους που για άτομική του εξυπηρέτηση και από δική του υπαιτιότητα είχε καταστραφεί.

Διερωτώμαστε ποιά δύναμη έμπο δίνει τις Ύπηρεσίες της Νομαρχίας να υποχρεώσουν τον υπεύθυνο γι' αυτήν την επισκευή;

Και ποιάς εθθύνεται για την τλαιπωρία των οδηγών και τις ζημιές που παθαίνουν, θα αυτοκίνητα περνούν απ' εκεί.

★
ΑΝΤΙΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ
ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ

Πήραμε απάντηση, σε σχόλιό μας, των Τεχνικών Ύπηρεσιών της Νομαρχίας ότι ή επισκευή των δρόμων του Ζαγορίου θα γινόταν σύντομα.

Σεπτέμβριος και ακόμη ο εργολάβος δεν έχει κάνει τις επισκευές. Και σε πολλά σημεία τα ρείθρα εξακολουθούν να είναι γεμάτα από καταπτώσεις.

Έτσι ή φθορά του δοστρώματος μεγαλώνει, ώστε ή δαπάνη να είναι πολλαπλάσια.

Παράδειγμα: Ο δρόμος προς Έλαφότοπο έχει σε πολλά σημεία ήδη καταστραφεί και χρειάζεται ανακατασκευή, γιατί δεν έγινε κανονικά ή μικροσυντήρηση.

★
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ
ΕΚΔΗΛΩΣΗ
ΣΤΟ ΔΙΚΟΡΦΟ

Το βράδυ της 31 Αιγούστου, τρίτη μέρα του πανηγυριού, ο γνωστός ερασιτέχνης φωτογράφος κ. Τόλης Σακελλαρίου, πρόβαλε 300 περίπου έγχρωμα σλντς με θέμα ΔΙΚΟΡΦΟ — ΖΑΓΟΡΙ — ΜΕΤΣΟΒΟ.

Η επιτυχία της εκδήλωσης ήταν μεγάλη και τα 500 άτομα που παρακολούθησαν την προβολή συγχόρηκαν τον κ. Τ. Σακελλαρίου για το καλλιτεχνικό έργο του και την προσφορά του για την ψυχαγωγία των παρευρισκομένων.

ΑΠΟ ΤΗ ΓΥΡΙΣΜΟ ΔΥΟ ΓΕΡΟΝΤΩΝ ΣΤΟ ΧΩΡΙΟ

Κείνο το ντουλάπι: δεν ήταν μόνο για τα ταχυγράφα και τον καπνό. Στα τρία ράφια κρατούσε βιβλία, τις δυο Διαθήκες, τη Σύμφω, γράμματα από τα παιδιά και λογίων, λογίων περιδικά. Γράμματα του κυρ. Άντρεα που έστελνε απ' τα ξένα και γράμματα του πατέρα του, απ' το Χαρτούμι. Θάταν απολαυστικό ένα ταίγρο, να όμως που χάθηκε, κόπηκε το καπνός ή γεύση με την επιμονή της Ξανθίπης, για τη γεία του.

Αντάλλαγμα στο καπνορόφημα, ή πνοή στο γυρισμό των περασμένων.

Απόλυνη τη νευρικήτά του ο Άντρεας, με τη ματιά στα γράμματα του πατέρα του, που περίμεναν τυλιγμένα σ' ένα κεφαλιό τυλο, το ξετύλιγμα απ' τα χέρια του. Ήταν καιρός ακόμα για το

★
ΤΟΥ Κ. ΒΑΣ. ΛΑΜΠΡΙΔΗ

πλάγιασμα και κοιτάζε το πιδ ποθητό γράμμα του γέρου, που πήρε από την Ξενητιά όταν μπήκε στη Ζωσιμαία για να μάθει γράμματα.

Τούχε και σαν αρχή, όταν γύριζε στο χωριό, πάντα να διαβάσει κείνο το ιστορικό αφιέρωμα. Έβλεπε πόσο σάθηνε τυχερός στη ζωή από τη μόρφωση και πόσο εύκολα βοήθαγε ακόμα και τους άλλους στην ορθή λύση ενός ποίου προβλήματος.

Στεργιωμένος, αγέροχος, ύψηλόκορμος, τράνταζε το κύρος του, στο μεσοχώρι, στην Έκκλησιά, στο μπακάλικο. Κάτω απ' τα άσπρα κι' άναργια του μαλλιά, λαγαρό κι' ακριβοδίκαιο το μυαλό, γερά δοσιμένο σε διάδασμα και έμπειρος, χρειάζονταν και για όσους θέλαν ν' αποφύγουν τη λύση μιας όποιας διαφοράς, στα παραπέρα τραβολογήματα ή να βρουν τη σωστή μερασιά ή ν' αποφύγουν το χάλασμα της φαμιλίας.

Όταν μιλά για πριν λίγα χρόνια στο Κάτω Μαχαλά δάλθηκαν τα κουινάδια να διαλύσουν το σπιτικό του πρωτοφάλητη, με τούτες τις κουδέντες σταμάτησε τη συμφόρα.

Οι Βενιζελικοί και οι Λαϊκοί κορύωναν τη γκρίνια κι' ήρθε ή ώρα της συμφοράς της Μικρασιατικής καταστροφής. Αυτοί που άρπάζονταν και κοιτούσαν μόνο το έγω τους φύγαν κι' άφησαν στα παιδιά τους αγιάτρευτες πληγές.

Ποιάς πληρώνει τώρα κείνη τη γκρίνια; τα παιδιά, τούτη ή γενιά. Στρώστε στο δρόμο του Θεού κι' αφήστε το αλώνισμα που κάνετε στο σπιτί του άφοσιωμένου στη δουλειά του και το καθήκον της φαμιλίας του.

Περώνισαν τα λίγα λόγια κι' άφησαν τους έγωίμους οι τριγύρω.

ρω, μπαίνοντας ο καθένας στη δουλειά του κι' σάθηκαν ο φάλη, ο άφελής, απ' τη συμφορά του χωρισμού, που το μεθόδεαν οι τριγύρω, όπως αλώνιζαν το σπιτικό του.

Πάντοτε στα χωριά ένα ανεκτίμητο μυαλό κρατούσε την κοινωνική ίσορροπία σε ήληντο δαήμό. Κι' ο Κυρ. Άντρεας χρωστούσε τούτη την έμπνευσμένη καιωσύνη στο πατέρα την επιμονή να γράλει τη Ζωσιμαία πέρα. Δωμάτιο, βιβλία, μαγκάλι, κάρβουνα, τράφιμα, όλα στη διάθεση από τα έμβάσματα, για το παιδί της Ζωσιμαίας, με παρακολούθηση από την γεροσυμβολαιογράφο το χωριό που ήταν έκαουστός στα Γιάννινα.

Τούτη τη φορά που ανέθηκε στο χωριό για ξεκαλοκαιριακό δλο και περισσότερο θα έπρεπε ν' άσχοληθεί με τη σύμβαση μερικιών ακόμα αφού οι λίγοι που έμειναν όλο κι' αύξησαν και μεγάλωναν τις γκρίνιες τους.

Κακό χωριό τα λίγα σπιτία. Χωρίς να φτάνει το μυαλό του εκεί, στο τι ακριβώς τον περίμενε, απ' ανάγκη να ξαναδεί το κάλας του πατέρα του ξεδιπλωσε με προσοχή, σαν Άγια φυλάδα το άποθωρισμένο γράμμα, αφού φόρεσε τα γεροντικά γαλιάρ του. Έδω ή ξερε πόσο ανεβόχλητα ή άφηνονταν απ' την Ξανθίππη να κάνει το κέφι του, να το διαβάσει αφού ταίριαζε σαν αντίδοτο της απαγορευσης στο κάπνισμα κι' έλεγε το γράμμα κείνο:

Τέκνον μου, Εύδόκησον να έω τον υιόν μου μαθητήν της περιλάμπρου Ζωσιμαίας Σχολής. Όλιγοστό, εν των χωρίων του Ζαγορίου, έχουνται οι αυτήν τύχη και μεταξυ αυτών συγκαταλέγεται κι' ο πατήρ σου. Εύελπιστώ να αναδειχθής άντάξιος του οικογενειακού όνματος επιδεικνύων ήλην για την μάθησιν, σεβασιμόν εις τους διδασκάλους κι' άμεινον διαγωγήν εν τω σχολείω και εν τη Κοινωνία.

Τα αγαθά κόποις κτώνται και εν προκειμένω διά του κόπου της μελέτης και άφοσίωσης εις το κθήκον, θέλεις γίνει κτήτωρ του πολυτιμωτέρου αγαθού, της μορφώσεως.

Είθε ο Θεός να άξιώσει να χάρω την περιπόλητον άνοδον του υιού μου, εν μέσω κατακτημένης πατρίδος.

Η Έλληνική φυγή δον μορφώνεται, τσοούτο γιγαντώνεται και εΐθε στερεά την μάθησιν να ενστερνισθής, συν του Θεού την θέλησιν.

Ο Ύμειρος Πατήρ

Γράμμα γραμμένο πριν τόσα χρόνια ταίριαζε να φυλάγεται σαν το κόνισμα, στο ντουλάπι, κεί κάτω απ' το κόνισμα.

'Ανοικοδόμηση στο Ζαγόρι

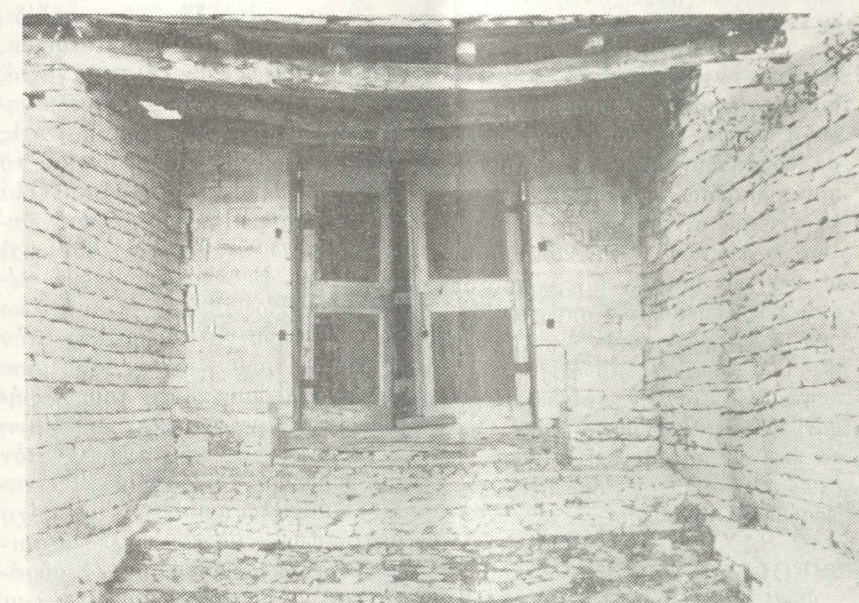
προέθεση του νομοθέτη ν' απαλλάξει τους κατοίκους των άπομακρυσμένων όρειων περιοχών από άσκοπες τλαιπωρίες.

Για τα παραδοσιακά πρέπει ή επισκευή να γίνει με υλικά όπως ήταν το κτίριο.

Α δ ε ι α : χ ο ρ η γ ο ύ μ ε ν α ι α π' τ ο υ ς π ρ ο ε δ ρ ο υ ς

ΙΙΙ. Με το Νόμο 651/1977 (Β λ έ π ε π α ρ α κ α τ ε ω)

δίνεται ή δυνατότητα στους προέδρους των κοινοτήτων να χορη-

Για την επισκευή μιας εξώπορτας κατόρθωσαν οι μηχανικοί να χρειάζεται ειδική άδεια.

γούν άδειες για μικρές κατασκευές (60 μ2) ή επισκευές.

Χρειάζεται όμως να προηγηθεί σχετική διαδικασία για να δημοσιευθεί ή παραχώρηση του δικαιώματος στην Έρμενείδα της Κυβερνήσεως και απ' ότι ξέρουμε καμιά ίσως κοινότητα δεν έχει προωθήσει αυτή τη διαδικασία.

Από έρευνα που κάναμε στις Τεχνικές Ύπηρεσίες διαπιστώσαμε ότι οι ύπηρεσίες δεν θα προωθήσουν τη διαδικασία σύντομα. Για τούτο χρειάζεται έπιμονη παρασταση των κοινοταρχών και των οργανώσεων.

Διά της παραγρ. 3 του άρθρου 1 του Νόμου 651/1977 προστέθηκε έδαφον στο άρθρο 118 του Γ.Ο.Κ. που λέγει: «Δι' αποφάσεως του Ύπουργού Δημοσίων Έργων καθορίζονται αι περιπτώσεις δομικών εργασιών ήσσονος σημασίας...»

Κατόπιν αυτού εξέδθη ή υπ' αριθ. Ε. 27353/7.9.1977 (Φ.Ε.Κ. 856 Β) άπόφασις του Ύπουργού Δημ. Έργων «Περ' μεταδράσεως άρμοδιότητων χορηγήσεως άδειων οικοδομικών εργασιών στους Προέδρους Κοινοτήτων».

Κατόπιν της άποφάσεως τούτης επιτρέπεται «Μέσα σε οικισμούς άπομακρυσμένους από τις έδρες των Πολεοδομικών Ύπηρεσιών όλοι οι οικισμούς των Παραμε-

θόριων περιοχών α) που υπάρχουν πριν από το έτος 1923 και έχουν την τελευταία άπογραφή πληθυσμό μέχρι και 2.000 κατοίκους και β) που έχουν έγκειμένο σχέδιο του Ύπουργείου Γεωργίας... δύναται ο Πρόεδρος να χορηγεί οικοδομικές άδειας όταν πρόκειται για τις έπόμενες εργασίες.

.....4) Κατασκευή νέας άπλης μονόορφης οικοδομής επιφανείας μέχρι 60 τ.μ. ....

Οι άνωτέρω οικισμοί καθορίζον-

ται με άπόφαση Νομάρχου μετά από γνώμη του Συμβουλίου Δημοσίων Έργων του Νομού. Στην παράγρ. Α 111 αναφέρεται ή μεταβίβαση της άρμοδιότητος αυτής δεν επιτρέπεται όταν πρόκειται γιά... γ) Παραδοσιακούς Οικισμούς... Στην συνέχεια όμως λέγει: «Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται ή έκδοση άδειας από τον Πρόεδρο της Κοινότητος σε οικισμούς τουριστικών περιοχών, σε λουτροπόλεις και παραδοσιακούς οικισμούς υπό την προϋπόθεση ότι:

α) Οι οικισμοί θα υπάγονται στις περιπτώσεις των έδαφίων α' και β' της Παραγρ. Α.1 της παρούσης άποφάσεως.

β) Το κτίσμα για το οποίο ζητείται ή άδεια θ' άνοικοδομηθή σύμφωνα... γ) Το έδαφον του κτιρίου δεν θα υπερβαίνει τα 60 τ.μ.....

Το έδαφον τούτο προστέθη δια της υπ' αριθ. 32311/10. 10/77 άποφάσεως.

ΑΠΟΦΗ ΓΙΑ ΤΟΤΕ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΤΕ ΟΙΚΙΣΜΟΥΣ

Κύρια Διευθυντά, Φαίνεται δυστυχώς πως κάθε αναπτυξιακή προσπάθεια του Ζαγορίου στηρίζεται σε θαυρές δάσεις που το πρώτο άρμα της κα-

κοαιρίας να τις γκρεμίζει ή να τις μεκινεί δυσπαγήβωτα. Διότι βλέπουμε μετά την δημοσίευση του Π.Δ. της 26.9.79 «Περ' χαρακτηρισμού Παραδοσιακών οικισμών» που δημοσιεύεται στο διδίο του κ. Χαρίση, άρχισε από μερικούς να δημιουργείται θόρυβος για την ακαταλληλότητα τούτου ενώ άλλοι ισχυρίζονται τα άντίθετα χωρίς να μπορούν να προσδιορίσουν σε τι όφελει. Έτσι σιγά - σιγά θα δαδίζουμε να χωριστούμε σε δύο αντιμετώμιμες παρατάξεις και τούτο διότι οι άρμόδιοι και υπεύθυνοι δεν έδωκαν δέν δεσφας οδηγίας τι εν προκειμένω πρόκειται να εφαρμοσθεί. Να μία σκοτεινή περίπτωση. Στο άρθρο 118 του Γ.Ο.Κ. (Νόμος 8) 1973) αναφέρονται περιπτώσεις που δεν απαιτείται άδεια για να εκτελεσθούν, όπως είναι ο έξωτερικός χρωματισμός του οικήματος όταν δεν γίνεται χρήση υερωμάτων. Η παράγραφος όμως 8 του άρθρου 4 του Π.Δ. της 26.9.79 αναφέρει: ότι άπαγορεύεται ο χρωματισμός των έξωτερικών όψεων των τοίχων του κτιρίου, επιτρέπεται μόνον χαμηλά (περίπτωσης δ) με λευκόν ή μπλε λουλαλί χρώμα ή χόχρα εις μικρές επιφανείας μόνον εις την όάσιν του κτιρίου εις το έσωτερικόν της αλλής. «Ολοι γνωρίζουν ότι Προεδρικών διάταγμα δεν μπορεί να τροποποιήσει Νόμον, συνεπώς τι θα εφαρμόζεται;

Δεν πρόκειται να τα περιπλεγμένα συμπλέγματα των Νόμων και Διαταγμάτων διότι δεν υπάρχει τέλος. Θέλω να πω ότι σχεδόν όλες οι Κοινότητες δεν άντελήφθησαν τα δεσφά που χαλκούνται εις βάρος των και γι' αυτό δεν έλαβαν μέρος στις συσκέψεις των για να ακούσουν γιατί γίνεται όλος αυτός ο θόρυβος και πως πρέπει να αντιμετώπισουν την κατάσταση.

Κατά την γνώμη μου κάθε Κοινότης πρέπει μόνη της να εξετάσει τις δυνατότητες των Κοινοτικών της αν μπορούν να άντιπελάθουν στους περισσότερους αυτούς. Τούτο θα το επιτύχει αν οι Κοινοτικές Συμβουλίες ή μία Επιτροπή χωρίσει τους Κατοίκους της Κοινότητος εις δύο Κατηγορίες. Είς την Κατηγορία των νομίμων κατοίκων και εις την Κατηγορία των ξένων που έρχονται κατά τους θερινούς μήνες. Κατά πρώτον θα εξετάσουν αν οι μόνιμοι διαμένοντες έχουν τις δυνατότητες να συντηρήσουν τα όρισμένα σπιτία των με τα σημερινά δεδομένα δηλαδή με τους Παραδοσιακούς περιορισμούς.

Έτσι θα έχουν ένα σταθερό ποσοστό θετικών απαντήσεων. Κατά τον ίδιο τρόπο θα εξακριβώσουν και τις δυνατότητες της Β' Κατηγορίας όποτε θα άντιμετωπίσουν την κατάσταση κατά την επιθυμία της πλειοψηφίας και όχι συμπερασματικά.

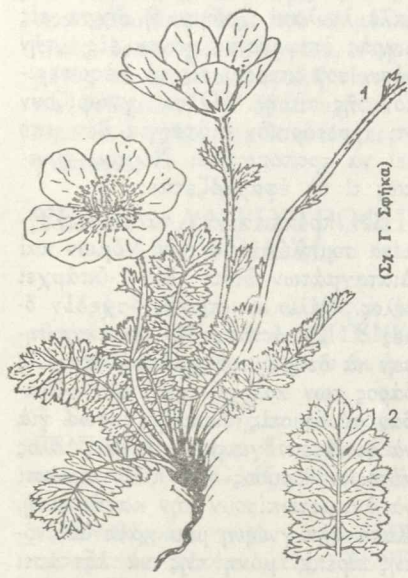
Πρέπει να θυνησουμε χωρίς προτού είναι άργα, να αφήσουμε

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗΝ 7η ΣΕΛ

Ἀπειλούμενα φυτά τῶν βουνῶν μας

Στὸ Συνέδριο Προστασίας τῆς ἑλληνικῆς χλωρίδας, πανίδας καὶ βιοτόπων, ποὺ πραγματοποιήθηκε στὴν Ἀθήνα τὸν Ὀκτώβριο τοῦ 1979, ὁρισμένοι ὁμιλητές ἐπισήμαναν τὴν ἀνάγκη δημιουργίας ἐνὸς RED DATA BOOK γιὰ τὰ ἀπειλούμενα εἶδη. Πιστεύω πῶς γιὰ νὰ γίνει πραγματικότητα αὐτὴ ἡ πρόταση πρέπει νὰ βοηθήσουμε ὅλοι. Νομίζω μάλιστα πῶς γιὰ τὰ εἶδη τῆς ὁρεινῆς καὶ ἁλπικῆς ζώης ὁ γράφων θὰ μπορούσε νὰ προσφέρει πολλά. Σὰν ὁρειβάτης καὶ ἐρευνητὴς τῆς χλωρίδας τῶν βουνῶν μας ἔχω ἀνέξει σχεδὸν σ' ὅλα τὰ ὁρεινὰ συγκροτήματα ἀπὸ τὸ Γράμμο ὡς τὸν Ταῦγετο, ἔχω ἰδεῖ ἀπὸ κοντὰ τὰ σπάνια φυτὰ καὶ ἄλλα περὶ οὗς, τὰ ἔχω φωτογραφήσει καὶ ἔχω παρασπῆσει πολλὰς φορὲς καὶ ἔχω προσωπικῶς ἀντίληψη τῶν κινδύνων ποὺ τὰ ἀπειλοῦν. Οἱ κίνδυνοι αὐτοὶ εἶναι σχεδὸν τόσο πολλοὶ καὶ τόσο σοβαροὶ ὅσο καὶ ἐκεῖνοι ποὺ ξέρουμε γιὰ τὰ εἶδη τοῦ κάμπου. Τὰ ὄρυγεία, τὰ λατομεῖα τὰ χιονοδρομικὰ κέντρα, μέσα στὴ

1. Τὸ κατώτερο τμήμα στολίσιου.
2. Ἀνώτερο τμήμα φύλλου.

GEUM REPTANS L.

γενικώτερη καταστροφὴ τοῦ ὁρεινοῦ περιβάλλοντος ποὺ προκαλοῦν, ἐξαφανίζονται καὶ τὰ χλωρίδα. Ἡ ὑπερβόσκηση τῶν ὁρεινῶν λεβαδιῶν εἶναι μιὰ ἄλλη ἀπειλὴ ἐνῶ ἡ μελετώμενη ἀνοχύρωση ὁρισμένων περιοχῶν μὲ φυτὰ ξενικά πρὸς τὴν τοπικὴ χλωρίδα ἀποτελεῖ ἕναν κινδυνόγειο κίνδυνο.

Ὅμως ὁ μεγαλύτερος κίνδυνος προέρχεται ἀπὸ τὶς ἑκατοντάδες χιλιόμετρα δασικῶν καὶ στρατιωτικῶν δρόμων ποὺ κατασκευάστηκαν τὰ τελευταῖα χρόνια σ' ὅλα τὰ ἑλληνικὰ βουνὰ καὶ φέρουν κοντὰ στὰ σπάνια ἀγριολούλουδα ὅλους τοὺς ἐπικινδύνους ἐχθρούς τους. Ἐδῶ πρέπει μὲ λύπη μας νὰ διαπιστώσουμε πῶς ὁ φθορὸς τῶν ἐχθρῶν τῶν σπάνιων φυτῶν τῶν βουνῶν μας εἶναι οἱ βοτανικοὶ καὶ οἱ συλλέκτες, Ἕλληνες καὶ ξένοι,

γιατί αὐτοὶ ὁργανώνουν εἰδικές ἀναβάσεις μόνο γιὰ τὴν ἀνέρευση αὐτῶν τῶν φυτῶν καὶ τὴν ἀπόκτηση μερικῶν δειγμάτων τους. Ἔτσι ἕνας πληθυσμὸς μερικῶν δεκάδων ἀτόμων μπορεῖ νὰ ἐξαφανισθεῖ μέσα σὲ λίγα χρόνια, ἂν μάλιστα τὸ συλλεγόμενον εἶδος ἀνήκει σ' αὐτὰ ποὺ δύσκολα πολλαπλασιάζονται. Γιὰ τοὺς παραπάνω λόγους εἶναι ἀνάγκη ὅχι μόνο νὰ προστατευθοῦν ὁρισμένα εἶδη ἀλλὰ νὰ δημιουργηθοῦν μιά ζώνη ὁρεινῶν προστατευμένων περιοχῶν ὅπου θὰ ἀπαγορευθεῖ κάθε ἀνθρωπογενὴς δραστηριότητα καὶ φυσικὰ ἡ συλλογὴ φυτῶν. Σ' αὐτὸ νομίζω ὅτι θὰ βοηθήσουν πολὺ τὰ στοιχεῖα ποὺ παραθέτω γιὰ τὰ μέσα ἀπ' αὐτὰ γίνεται ἀντιληπτὴ ἡ ὑπαρξὴ τῶν λεγόμενων βοτανικῶν παραδείσεων τῶν βουνῶν μας, ὅπου ἡ συγκέντρωση πολλῶν σπάνιων φυτῶν εἶναι πραγματικὰ ἐκπληκτικὴ καὶ τοὺς ὁποῖους πρῶτος ἀνακάλυψε ὁ Κ. Γουλιμῆς. Μέσα σὲ παρθένη ἀναγρόφονται τὰ ὀνόματα ἐκείνων ποὺ μοῦ εἶναι γνωστοὶ ὅτι ἐπισήμαναν τὸ εἶδος: σὲ ἀναφερόμενες τοποθεσίες.

● **SAXIFRAGA OPPOSITIFOLIA L.**
Φυτό τῶν Ἄλπεων καὶ τῶν βουνῶν τῆς Βαλκανικῆς μέχρι τῆς Βουκοβίνας. Στὴν Ἑλλάδα ὑπάρχει μόνο στὴν Τύμφη καὶ συγκεκριμένα στὸ πέρασμα τοῦ Καρτεσοῦ καὶ ἀνάμεσα σὲ κορυφὲς Γκούρα καὶ Τσοῦκα Ρόσσα. Ὁ συνολικὸς πληθυσμὸς του δὲν ξεπερνᾷ τὶς μερικές δεκάδες φυτὰ (Γουλιμῆς).

● **ACHILLEA ABROTANOIDES VIS.**
Φυτό τῶν βουνῶν τῆς Εὐρώπης μὲ μοναδικὸ σημεῖο ἐμφάνισής του στὸν ἑλληνικὸ γῶρο τῆς κορυφῆς τῆς Τύμφης. Μερικὲς δεκάδες ἄτομα κηρύττονται ἀνάμεσα στὸς βράχους τῆς κορυφῆς Βοήχος καὶ ἄλλα τόσα στὴ βορειοδυτικὴ πλευρὰ τῆς κορυφῆς Ἀστράκα (BALDACCI, Γουλιμῆς, Σφήκας).

● **GEUM REPTANS L.**
Φυτό τῶν Ἄλπεων, τῶν βουνῶν τῆς κεντρικῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Βαλκανικῆς, ἀγνώστον μέχρι πρὶν δέκα χρόνια στὴν Ἑλλάδα. Λιγότερα ἀπὸ δέκα φυτὰ ἐπιστημονικῶς ἀπὸ τὸν γράφοντα στοὺς βράχους τῆς βορειοδυτικῆς ὁροσεινῆς τῆς κορυφῆς Ἀστράκα τῆς Τύμφης γιὰ ποιὴν ποσὴ τὸν Αὐγουστο τοῦ 1971. Βλέπε σχετικὸ ἄρθρο σὲ ποιοτικὸ μὲν τῶν τοῦ ἐριδικοῦ «Ἡ Φύσις» (Σφήκας).

Τὰ τοιαῦτα παραπάνω εἶδη καὶ μὲ πολλὰ ἄλλα σπάνια φυτὰ, ζοῦν στὰ ὄρια τοῦ Ἑλληνικοῦ Δουναίου Βίκου — Ἀῶου, ὁ ὁποῖος μὲ πύρην τὰ φασάκια τοῦ Βίκου ἐκτείνεται καὶ στὴ χαράδρα τοῦ ποτα-

Ἕνα ταξίδι στὸ χωριό μου

Ταξίδι εἶναι ἕνα ξεκίνημα γιὰ κάποιον μακρινὸ τόπο. Εἶναι μιὰ πιστὴ πῶς μέσα στὸ χρόνο κινεῖται μόνο τὰ αἰώνια καὶ μιὰ ἀγάπη ποὺ ἦταν ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος γιὰ μιὰ κίνησι καὶ ὁ δρόμος γιὰ ἕνα καθῆκον.

Ξεκινᾶμε γιὰ τὴν πρώτη πατρίδα — τὸ χωριό. Μέσα μας ἀνασταλεύει κάτι ἀπὸ τὰ περασμένα, πλησιάζει ὁ ψιθύρος ἀπὸ τὸ χέιμαρρο τῶν περασμένων. Βρισκόμαστε ἀκόμα στὴν ἀρχὴ τοῦ ταξιδιοῦ.

Ἔσπερα ἀπὸ ἕξι ὥρες ταξίδι, φτάνουμε στὰ Γιάννινα. Δρόμοι, σπίνια, πολυκατοικίες, μαγαζιά, διακομιχὲς, κίνησι, αὐτοκίνητα, ἔκφραση καὶ ἔδω ὅπως καὶ σὲ ἄλλες πόλεις. Τὸ παρελθὸν καὶ τὸ παρὸν σ' ἀληθινὴ σύζευξη. Ὅλα φορτωμένα μὲ ἱστορία, ποὺ θυμίζουν ἀγῶνες, θυσίες ἀλλὰ καὶ παράδοση. Βοηθιμένος στὸν κόσμο μου ἀποφασίζω νὰ συνεχίσω τὸ δρόμο μου γιὰ νὰ φτάσω στὸν προορισμό μου, στὸ χωριό μου. Σὲ λίγο θὰ ἴμαι κοντὰ του. Ἀφήνω μετὰ τὸν ἄνθρωπο καὶ τὴν λήμνη καὶ προχωρῶντας φτάνουμε στὸν ἄνθρωπο γιὰ τὸ Ζαγόρι. Τὸ ταξίδι μας ἔδω μοιάζει μὲ μάχη μὲ τὰ βουνὰ, μὲ τὴν πλῆθος πέτρων καὶ κορυφῶν ποὺ σκίζουν τὰ οὐράνια καὶ χάνονται σὲ σκοτεινὸς καὶ ἀπτόητος γκρεμούς.

Ἡ ἀνάβαση αὐτὴ χαρίζεται στὸν ταξιδιῶτὴ καὶ ἕνα ἀτίμητο δῶρο: τὴ μεγάλη χαρὰ ποὺ σοῦ δίνει ἡ νίκη τῆς ὑποταγῆς τῆς ἀγρίας φύσης στὴ θέλησή σου μὲ τὴ γαλήνη καὶ τὰ χρυσάφια χρώματα ποὺ μᾶς δίνουν ἀκόμα τὴν αἴσθησι πῶς καὶ εἴναι εἴμαστε κάτι ἀπὸ τὴν μοναξιά τους.

Φτάνουμε στὸ ξεχωριστὸ τῆς Δοβρῆς καὶ διακρίνονται λίγα ἀπὸ τὰ σπίνια τῆς. Ὁ Ζαγορίσιος ἀέρας κοινῶς ἐλαφρὰ τὶς κορυφές ἀπὸ τὰ γύρω δέντρα. Ἕνα κοπαδιὰ ἀπὸ πρόβατα ἐβόηε τὴν δὴρα του στὴ δεξιαμένη, δίπλα στὸ ξεχωριστὸ καὶ τζομπάνος, ἀκουμπισμένους στὴ γκλίτσα του, περιέμενε. Προχωροῦμε τώρα στὸν κάμπο. Ἕνα ἄλλο κοπαδιὸ σκορπισμένους δόσκει καὶ ὁ τζομπάνος ἑσπλωμένους κάτω ἀπὸ τὴ γκορτζιὰ καὶ δίπλα του ὁ μαντρόσκυλος.

Προχωροῦμε καὶ φτάνουμε στὴ Λεύκα, μιὰ πανοσιδεομένη τραπεζία νερὸ ἀπὸ τὸ πηγάδι, γιὰ

μοῦ Ἀῶου, περιλαυδῶντας καὶ τὴς βόρειες ὁροσεινῆς τῆς τύμφης. Αἰτίες ἀπειλῆς: Πιθανὴ συλλογὴ τῶν ἀπὸ τοὺς βοτανικοὺς καὶ συλλέκτες. Ποσειδωνία μὲτα ποσοστάσις: Νὰ ἀπαγορευθεῖ ἡ συλλογὴ τους. Νὰ δημιουργηθεῖ ἕνας δεύτερος πυκνὸς στὴ νοσὶν τοῦ Ἀῶου, ποὺ ἐκτός ἀπὸ τὰ σπίνια θὰ ποσοστατεύσει ἀποτελεσματικὰ καὶ τὴν πανίδα τῆς περιογῆς.

νὰ γεμίσει τὴ βόσθα τῆς. Δεξιά στὴν πλαγιά ἕνα ὄμορφο μὲ ὠρεὰ ἀρχοντικὰ χωριό, τὰ Πάνω Σουδενά, καὶ ἀριστερὰ ἀπέναντι ἄλλο χωριὸ ἑσπλωμένο καὶ αὐτὸ στὴν πλαγιά, τὰ Κάτω Σουδενά. Τὰ δυὸ αὐτὰ χωριά μαζί μὲ τὸ δικό μας, τὸ Τσερβάρι, ἀποτελοῦσαν παλιὰ τὰ Τσερβαροσούδενα.

Καὶ πάλι ἀνηφορίζουμε γιὰ νὰ φτάσουμε στὴν στροφή καὶ ν' ἀγναντεύσουμε τὸ Τσερβάρι. Παρ' ὅλες τὶς μεγάλες πληγὲς του στέκει καμιαρὸτὸ καὶ ἀπόρητο. Στέκομαι καὶ σκέπτομαι τὸ παρελθὸν καὶ μὲ τρομάζει ἡ ἀδριανὴ τήχη τῶν χωριῶν αὐτῶν. Βέβαια... κάποτε θάρτανε ἡ μέρα ποὺ θὰ ῥήμαζαν καὶ τὰ χωριά αὐτὰ. Ἡ φυγὴ στὴ διαρκεία τοῦ πολέμου ἦταν μιὰ ἀνάγκη. Ὅμως τὸ ξεκίνημα γιὰ τὶς μεγάλες πολιτείες ἦταν ἡ καταστροφὴ.

Τέλος φτάνουμε στὰ Σόκια, στὴν εἴσοδο τοῦ χωριοῦ. Μέσα σὲ λιθοσωροὺς ἑσπρωθάναν λίγα ἀγριολούλουδα καὶ ὁ ρημαγμένος κήπος τοῦ Προύτσου. Σκέπτομαι!! Μὲ πλησιάζει ὁ ἦχος μακρινῆς ἐποχῆς ἀπὸ τὰ μικρὰ μου χρόνια. Ἡ μνήμη θὰ πρέπει νὰ εἶναι τὸ κέντρο τῆς ζωῆς. Μὲ τριγυρίζουν οἱ θύμησης τῶν περασμένων. Τὰ παλιὰ θύματα γίνονται ἕνα μὲ τὴς ἀναμνήσεις. Ἡ αὐγὴ τῆς ζωῆς μας μαζί μὲ τὰ ὄνειρά μας βρισκόταν σ' ἀρμονικὴ συντάραξη. Αὐτὴ ἡ ὁμορφιὰ ἔγινε ν' ἀπλυνε καὶ νὰ γέμισε τὴν αἰωνιότητα. Ποθοῦσαμε τόσο ἐκείνο τὸ ἀνοιξιάτικο σάλπισμα τῆς ζωῆς μας νὰ διακοῦσε ποῦ. Μεγάλῃ πλάνῃ νὰ πιστεύουμε πῶς τὸ νεανικὸ ἀνοιγμά τῶν ψυχῶν μας θὰ ἔταν γερό θεμέλιο γιὰ τὴν εὐτυχία τοῦ χωριοῦ. Ὅχι. Τὰ ἐρεπία, ποὺ μετὰ τριγυρίζαν, φάνταζαν σὰν ἀνθρώπους μονόλογος σὲ ἀδειανὴ σκηνή. Σ' αὐτὰ ἐνωθα τὸν ἑαυτό μου ἐξόριστο σ' ἕνα ξένο κόσμο.

Τότε ἦταν ἕνα χωριὸ μὲ ἀρχοντικά, μὲ ὠρεῖους δρόμους, πολλὲς ἐκκλησιές, σχολεῖα, θρόνους καὶ γεμάτο κόσμο —κόσμο ἀγαπημένο — γύρω στοὺς 200. Καὶ τώρα! Μὲ τὰ μισὰ σπίνια γερασμένα, τοὺς δρόμους κατεστραμμένους. Γεμάτο χαλάσματα καὶ μὲ 70 ἀνθρώπους. Αὐτὴ εἶναι τὴν ἡραγματικότητα. Κι ἕνα σορὸ ἄλλα ποὺ τραυματίζαν τὴν ψυχὴ μου. Πόσα χρόνια πέρασαν ἀπὸ τότε!

Τώρα περιπλανιέται κανεὶς στὸ Τσερβάρι καὶ δὲ βρίσκει σχεδὸν τίποτα ἀπὸ τὰ παλιὰ. Χάθηκαν τόσες οἰκογενεῖς. Ἄλλες ἔφυγαν. Ἡ ροὴ τοῦ χρόνου δὲν ἀντιροφῆται. Γι' αὐτὸ ἀρχοῦμαι στὸ ὁρμηγία τοῦ ἀρματισμένου Τσερβαριώτικου ἀέρα, ποὺ ἐξοικονομεῖ νὰ φρεσὰ ὁ ἴδιος ὅπως καὶ τότε.

ΤΑΚΗΣ ΤΟΤΣΚΑΣ

Τὰ φαιδρὰ τοῦ ποθέμου 1940

Ἀκολουθοῦσαμε κατὰ πόδας μιὰ μονάδα Βερσαλιέρων ποὺ ὑποχωροῦσαν ἀπὸ τὰ τρομαγμένους ἀπὸ τοὺς Τζουμαρικότες τοπολῆδες ποὺ σφύριζαν καὶ φώναζαν σὰ νὰ ζαλαροῦσαν γιὰ.

— Τσάπ!... Τσάπ!... Τσάπ!... Καὶ πὺ πέρα ἄλλοι: — Ἀέρα!... Ἀέρα!...

Σκόρπια φτερά ὄλων τῶν χρωμάτων τῆς ἱριδίας, ἀπατηλὰ σύμβολα μιᾶς κούφιας αὐτοκρατορίας, ἦταν οἱ ἀφειδύστεροι μάρτυρες τῆς πτώσης, τῆς ἀποσύνθεσης καὶ τῆς γελοιοποίησης.

Εἴχαμε νυχτώσει: κάπου ἐκεῖ κοντὰ πρὸς τὴ λήμνη τῆς Ζαλαβίνας. Ἦταν ἕνα ἱσιωμα ἀρκετὰ μεγάλο μὲ πολλοὺς μικροὺς λοφίσκους. Ὅλος ὁ τόπος ἦταν κατὰ...

Τοῦ κ. ΧΑΡ. Δ. ΠΕΤΣΚΟΥ

φυτὸς ἀπὸ ντούσα ποὺ τὰ φύλλα τους ἔχουν ξεραθεῖ πιά καὶ πέφτοντας σχηματίζουν ἕνα παχὺ καφεῖνιο στρώμα.

Περὶπολὲς ἐπαφῆς ἔχουν προχωρήσει σ' ἀρκετὸ βάθος δίχως νὰ συναντήσουν πούθεν τὸν ἐχθρό. Σωρὸ πυρομαχικῶν ἔχουν ἐγκαταλειφθεῖ ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, δυὸ αὐτοκίνητα γεμάτα ἐφόδια καὶ θαλίτσες ἀξιωματικῶν μὲ καθαρά ἐσώρουχα, ξυριστικὰ εἶδη, κολώνιες, κρέμες καὶ διάφορα ἄλλα μικροπράγματα, ποὺ μόνο γιὰ ἐκστρατεία δὲν ἔκαναν.

Ἀπὸ ἐγκαταστάθηκαν τὰ προκεχωρημένα φυλάκια, δόθηκε διαταγὴ νὰ περάσουμε τὴ νύχτα ἐκεῖ.

Ἕνας μεταγωγικὸς πούφαγε ψιλαφιστὰ στὸ σκοτάδι νὰ βρεῖ μὲς στοὺς σωροὺς τῶν ξηρῶν φύλλων κανένα ξύλο νὰ δέσει τὸ μουλάρι του, ἐπείσσε κάτι σὰν πῶδι ἀνθρώπου. Κάνας σκοτωμένος θάνα, εἶπε μὲ τὸ νοῦ του καὶ τράβηξε δυνατὰ τὴν ἀρύβλα νὰ δεστωθεῖ. Μὰ ἡ ἀρύβλα ἐξέφυγε ἀπὸ τὸ χέρι του, τὰ ξερὰ φύλλα ἄρχισαν ν' ἀναδεύονται μὲ θόρυβο, ἐνῶ ἕνας ἄνθρωπος πετάχτηκε πάνω τρέμοντας σύγκορμος. Τὰ σαγόνια του χτυποῦσαν καὶ τὰ δόντια του κροτάλιζαν ἀπὸ τὸν τρόμο.

Τότε ἦταν ἕνα χωριὸ μὲ ἀρχοντικά, μὲ ὠρεῖους δρόμους, πολλὲς ἐκκλησιές, σχολεῖα, θρόνους καὶ γεμάτο κόσμο —κόσμο ἀγαπημένο — γύρω στοὺς 200. Καὶ τώρα! Μὲ τὰ μισὰ σπίνια γερασμένα, τοὺς δρόμους κατεστραμμένους. Γεμάτο χαλάσματα καὶ μὲ 70 ἀνθρώπους. Αὐτὴ εἶναι τὴν ἡραγματικότητα. Κι ἕνα σορὸ ἄλλα ποὺ τραυματίζαν τὴν ψυχὴ μου. Πόσα χρόνια πέρασαν ἀπὸ τότε!

Τώρα περιπλανιέται κανεὶς στὸ Τσερβάρι καὶ δὲ βρίσκει σχεδὸν τίποτα ἀπὸ τὰ παλιὰ. Χάθηκαν τόσες οἰκογενεῖς. Ἄλλες ἔφυγαν. Ἡ ροὴ τοῦ χρόνου δὲν ἀντιροφῆται. Γι' αὐτὸ ἀρχοῦμαι στὸ ὁρμηγία τοῦ ἀρματισμένου Τσερβαριώτικου ἀέρα, ποὺ ἐξοικονομεῖ νὰ φρεσὰ ὁ ἴδιος ὅπως καὶ τότε.

Τότε ἦταν ἕνα χωριὸ μὲ ἀρχοντικά, μὲ ὠρεῖους δρόμους, πολλὲς ἐκκλησιές, σχολεῖα, θρόνους καὶ γεμάτο κόσμο —κόσμο ἀγαπημένο — γύρω στοὺς 200. Καὶ τώρα! Μὲ τὰ μισὰ σπίνια γερασμένα, τοὺς δρόμους κατεστραμμένους. Γεμάτο χαλάσματα καὶ μὲ 70 ἀνθρώπους. Αὐτὴ εἶναι τὴν ἡραγματικότητα. Κι ἕνα σορὸ ἄλλα ποὺ τραυματίζαν τὴν ψυχὴ μου. Πόσα χρόνια πέρασαν ἀπὸ τότε!

Τότε ἦταν ἕνα χωριὸ μὲ ἀρχοντικά, μὲ ὠρεῖους δρόμους, πολλὲς ἐκκλησιές, σχολεῖα, θρόνους καὶ γεμάτο κόσμο —κόσμο ἀγαπημένο — γύρω στοὺς 200. Καὶ τώρα! Μὲ τὰ μισὰ σπίνια γερασμένα, τοὺς δρόμους κατεστραμμένους. Γεμάτο χαλάσματα καὶ μὲ 70 ἀνθρώπους. Αὐτὴ εἶναι τὴν ἡραγματικότητα. Κι ἕνα σορὸ ἄλλα ποὺ τραυματίζαν τὴν ψυχὴ μου. Πόσα χρόνια πέρασαν ἀπὸ τότε!

καὶ τοὺς κοιτοῦσε μὲ λιγότερο φόβο. Τὸ τρεμουλιασμά ἄρχισε νὰ ὑποχωρεῖ καὶ στὸ βλέμμα του νὰ ἐμφανίζετο σιγὰ σιγὰ ἡ ἐμπιστοσύνη.

— Δώστε του ἕνα κορν — μπίφ καὶ κουραμένα, διέταξε πάλι ὁ ἀξιωματικός.

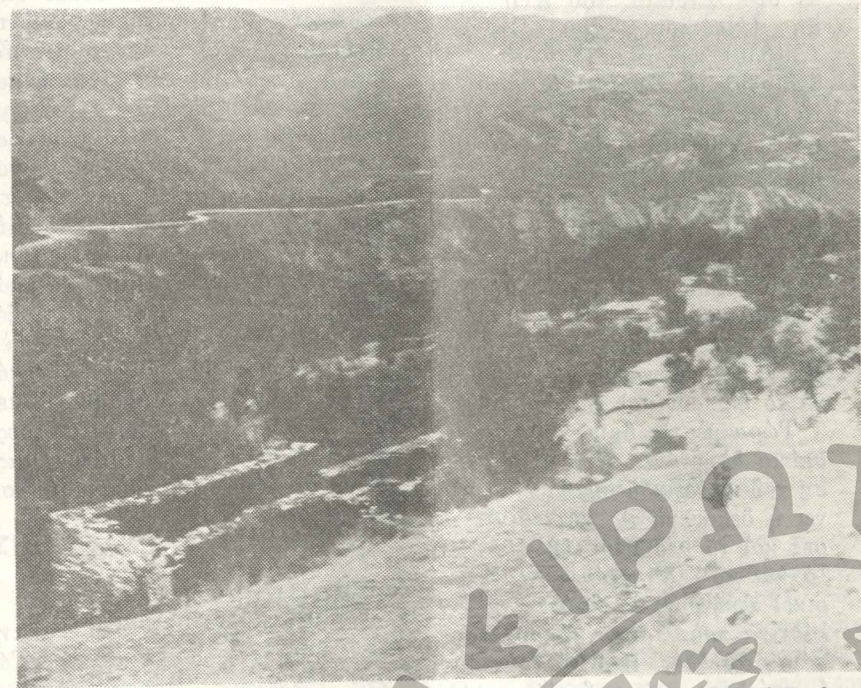
Μὰς περιεργάζονταν ὅλους μὲ περιέργεια, μ' ἀπορία καὶ μὲ καταπληξὴ ἀκόμα.

Ὁ Ἀνθ) γὺς τοῦ εἶπε νὰ μὴν ξε-

ΑΤΙΝΑ!... ΑΤΙΝΑ!...

ἦταν οἱ ἀξιωματικοί, γίνθηκε σωστὴ διαδήλωση. Οἱ φαντάροι γελοῦσαν μὲ τὸ πολυχρόνιο λοφίον ποῦχε στὸ κράνος του, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν κίνησι ποῦκανε κάθε τόσο νὰ σφύριζε τὰ χέρια καὶ νὰ φώναζε «μπόνω γκρέκο». Σὲ κάθε κίνησι ὁ μεταγωγικὸς τὸν χούγριζε.

— Κάτω τὰ μαργωμένα σου, ὁρὲ ζουλάπ!... Μὰς μπουχτίζεις πιά!... Πέες καὶ τίποτα καινούρια!...

Ἡ ἐρεϊπομένη σήμερα καλὸντὰ στὸ Καπεσοῦ, ἦταν ἡ πρώτη ἀποθήκη ὀλοκὸ ἀπ' ὅπου οἱ Ζαγορίσιοι ἐπαινοῦν τὰ πυρομαχικά.

Ὁ Ταγματάρχης τὸν ἔβαλε καὶ ἔκασε κατὰχμα καὶ ὁ Ἀνθ) γὺς ποὺ ἤξερε ἱταλικά ἄρχισε τὶς ἐρωτήσεις. Ἀλλὰ ἦταν τόσο φοβισμένος καὶ ἔτρεμε τόσο πολὺ, ποὺ δὲ μπορούσε ν' ἀρθρώσει μιὰ σωστὴ κουδέντα.

— Γιατί μὰς ἔλεγον πῶς εἶστε ἀγριοὶ καὶ τοὺς ἀγριώτους τοὺς κάνετε ἐγγεῖρση, τοὺς δαγίζετε ὡς ἀγριὰ, τὰ κατῶντες σὲ βάρβαρα καὶ τὰ στέλνετε στὸ Ντούστε. ὅπως ἔκαναν κάποτε καὶ οἱ Ἀῶοι.

— Ἀγριοὶ καὶ βάρβαρα εἶναι αὐτοὶ, ποὺ σὰς λένε αὐτὰ τὰ παραμύθια, εἶπε ὁ Ταγ) χης.

Ὁ Ἀνθ) γὺς τοῦ τὰ ἐξηγήσει καὶ κείνος κούνησε τὸ κεφάλι του. — Ἀπὸ ὀλίγω καὶ ἐγὼ εἶπα. Εἶστε ἀνώτεροι.

Τὸν ἔπρωξε ἐλαφρὰ. — Φτάνει πιά!... Τ' ἀκούσαμε... Προχώρα!... Ὅσο νὰ φτάσουν στὸ μέρος ποὺ

χεῖ κανένα φόβο πιά, νὰ φάει τὴν κονιστὰ του, νὰ πιεῖ τὸ κονιστὰ καὶ νὰναι ἀπόλυτα ἡσυχὸς ὅτι δὲν πρόκειται νὰ πάθει κανένα κακὸ.

Τρώγοντας καὶ πίνοντας στὸ μετὰ πῆρε θάρρος καὶ μολόγησε ὁλόκληρη ἱστορία.

Εἶχε κουραστὲι τόσο πολὺ, εἶπε, ποὺ τοῦ ἦταν ἀδύνατο πιά ν' ἀκολουθήσει τοὺς δικούς του. Τρῶπις μὲς στὰ φύλλα νὰ ξεποστᾷ καὶ τὴ νύχτα θὰ δοκίμαζε νὰ συ-

ταίριαζε μὲς τῶν ἀνδέντων καὶ ἀξεδωρίστα, ἡ Φρόσω Ἰωαννίδου, «Μάνα τοῦ Ζαγοριοῦ», τὰ ἡρώα γεγονότα τῆς ἐποποιίας τοῦ 1940, ποὺ ἐτυλίστηκαν στὰ βουνὰ τῆς πατρίδας τῆς, μὲ πρωταγωνίστριες Γυναῖκες. Τὶς ἡρώιδες ἐκείνες ποὺ σῆκωσαν στοὺς ὄμους τους τὴν Ἑλλάδα καὶ πέρσαν στὴν ἀθανασία καὶ τὴν αἰωνιότητα, σὰν «ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΤΗΣ ΠΙΝΔΟΥ».

Ἡρώιδα καὶ ἡ Ἰδία, ἀνάμεσα σὲ ὅλες, πῆρε μέρος, εἶδε καὶ ἔζησε ἀπὸ κοντὰ, ὅσα ἀφηγεῖται, μὲ λόγο ζωντανὸ καὶ ἀπείρητο στὸ διβλιαράκι τῆς «ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΤΗΣ ΠΙΝΔΟΥ».

Τὸ Περιοδικό μας, ποὺ στέκεται πάντα σὲ κάθε ἐθνικὴ ἐπαλξή, καὶ ἰδιαίτερα, σὲ κάθε γυναικεία δραστηριότητα, εἶχε δημοσιεύσει — ὅπως θὰ θυμοῦνται οἱ ἀναγνώστες — τὶς «Καντὲς» ὅπως τὶς ἀποκαλεῖ, ἀναμνήσεις τῆς στὸ τεῦχος 132. Τὸ κείμενο ἔπειτα ἔγινε ἀνάμνησι καὶ κωλοφορήσε σ' ἕνα κομμάτι διβλιαράκι, σὰν φῶρος τιμῆς καὶ ἐπιδόκιμο Μνημόσυνο τῆς ἡρώιδος τῆς Νέρας, στὴν Τετρὴ Βίβλο τοῦ Ἑθνίου μας.

Ἡ μικρὴ ἐκείνη, ἀλλὰ μὲ βάρος οὐσίας ἐκδοσι, ποὺ μοιράστηκε δωρεάν, εἶχε μεγάλῃ ἀπήχησι. Ἡ Λευκοκίτρινος καὶ Ροῦλα Παπαδημητρίου, πῆρε πολλὰ καὶ συγκινητικὰ συγχαρητήρια γράμματα ὅπου μοιράστηκε καὶ ἐκεῖ ἐκ μέρους τοῦ Περιοδικοῦ.

Ἐφέτος ἐξοικονομεῖ νὰ πᾶμε μὲ τὴν κ. Παπαδημητρίου γιὰ προσκλήνουμε στὰ Ζαγόρια, καλεσμένους ἀπὸ τὴ Μάνα τοῦ Ζαγοριοῦ. Ἐκεῖ εἴχαμε τὴν τύχη νὰ συναντήσουμε καὶ ἕνα ἄλλο ἀξιόλογο πρόσωπο καὶ ἀνιδιότροπο ἡρώα τῶν ὁσων ἔγιναν. Τὸν Τσεπελοβίτη λόγο, γνωστὸ στὰ Ἑπειρωτικὰ γράμματα καὶ Γεωργίου Βάντιου.

Ἦταν τότε... αὐτὰ φορὰ καὶ ἕναν καιρὸ... νὰ ὅπως σὺ παραμύθια, ἐρεδὸς λογαγὸς, σὲ στρατιωτικὲς μονάδες τῆς Πίνδου.

ΧΡΗΣΤΑΝΘ ΖΙΤΣΙΑΙΑ

Ἡ ὑπ' ἀριθ. 140)1980 γνωμοδότηση τοῦ Νομικοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους καὶ μερικά συναφῆ γύρω ἀπὸ τὸ Ριζάριο Ἰδρυμα

Στὴν ἐφημερίδα «Τὸ Ζαγόρι μας» τὸ Φλεβάρη αὐτῆς τῆς χρονίας εἶναι δημοσιευμένο ἔγγραφο τῆς Ἡπειρωτικῆς Ἑταιρείας Ἀθηνῶν πρὸς τὸ Ἰ.Π. Οἰκονομικῶν, Διεύθυνση Ἑθνικῶν Κληροδοτημάτων. Γιὰ τὸ ἔγγραφο αὐτὸ εἶχε ἀπορριφθῇ ὁ κ. Ἀδ. Σουρᾶς σὲ σχετικὸ δημοσίευσμά του στὴν ἐφημερίδα μας διὰ τὸ συντάκτης τοῦ κ. Στ. Λαμπριδῆς δὲν γινώσκουσι ἂν ἀναγινώσκουσι. Ἀναφέρονται τὸ ἔγγραφο σὲ διὰ ἐρωτήματα:

Τὸ πρῶτον ἦταν: Ἐάν σ' ἔνα Ἰδρυμα κοινοφελὲς γαιεφὸς ἔχει δικαίωμα νὰ παίρνει δουλειὰς με' ἀποαδότησιν ἰδιότητος, στὸ δ-ποιο διαφεντεύει ὡς σύμβουλος ὁ πεθερός;

Τὸ δεύτερον: Ἐάν τὸ πρόσωπο αὐτὸ μπορεῖ νὰ ἀμειβε-ται ἀπὸ τὸ Ἰδρυμα χωρὶς νὰ τηροῦνται οἱ διατάξεις τοῦ άρθρου 23, παρ. 3 τοῦ Α.Ν. 2039)1939.

Ἡ συνέχεια: Τὸ ποῖον ἐρώτημα ὑποβλήθη-κε καὶ ἐφθασε στὴν ὁλομέλεια τοῦ Νομικοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους.

Ἀποφάνθηκε αὐτὸς: Ἀριθ. Γνωμ. 140)1980 ΤΟ ΝΟΜΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Ὁλομέλεια Συνεδρίασις τῆς 14 Μαρτίου 1980 Σύμβουλοι: Πρύτανης Κ. Τσαγκαράκης, Ἀντιπρύτανης Π. Μπλιάτσος

Σύμβουλοι: Μ. Στασινοπούλου, Δ. Βενιζέλος... Σύνολο 17 Συμβούλων, Πάρεδρος 2

Εισηγητὴς Μιχ. Βεκοῆς Ἀριθ. ἐρωτήματος 771)2898

13.12.79 Ἰπουργεῖον Οἰκονομικῶν — Γεν. Διευθύνσεις Φορολογίας — Διευθύνσεις 15ης, 16ης, 17ης

Περὶ τῆς ἐρώτησιν ἐρωτή-ματός:

Ἐάν ἡ ἀνάθεσις ἐκτελέσεως ἔργων ἐπὶ ἀκινήτων τῆς Ριζ. Σχολῆς εἰς πολιτικὸν μηχανικόν, γαιεφὸν ἐπὶ θυγατρὶ μέλους τοῦ Δ. Σ. τῆς ἀνωτέρου Σχολῆς ἀποτελεῖ λόγον ἀντικαταστάσεως τοῦ μέ-λους τοῦτοῦ τοῦ Δ.Σ. κατ' ἄρθρον 86, παρ. 2 τοῦ Α.Ν. 2039)1939

Ἐπὶ τοῦ πρόσθεν ἐρωτήματος τὸ Νομικὸν Συμβούλιον ἐγνωμοδότησεν ὡς ἀκολούθως:

I. ... II. ... III. ... IV. Ἐξ ὧν, ἐκ τοῦ σκοποῦ τοῦ νόμου, ἀποβλέποντος, προφανῶς διὰ τῆς θεσπίσεως τοῦ λόγου τοῦτου ἀντικαταστάσεως τοῦ ἐκτελεστοῦ, ὅπως τὸσον ὁ ἐκτελεστής προσωπικῶς ὅσον καὶ τὸ στενὸν οἰκονομικὸν καὶ συγγενικὸν αὐτοῦ περιβάλλον ἐφορῶνται μακρὰν παντός συμφέροντος καὶ παντός ὑποκρίτου δεσμοῦ πρὸς

τὴν περιουσίαν. ἡ δὲ ἐκτελεστής ἔχει τὴν διοίκησιν. ἵνα οὕτω παρῇ ἱκανὸς ἐγγυήσις περὶ τῆς ἀσφαλοῦς καὶ ἀκριβοδικαίας διοικήσεώς της (πρὸβλ. Π. Θεοδοροπούλου Κληρονομία κλπ. ὑπὲρ κοινοφελούς σκοποῦ, Εἰδικὸν Μέρος σελ. 174—175), δέον νὰ γίνῃ δεκτὸν, ὅτι ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ ὅρου «κατιόντες» τοῦ άρθρου 86 παρ. 2 τοῦ Α.Ν. 2039)1939 περιλαμβάνονται καὶ οἱ ἐξ ἀγγι-σταίας τοιοῦτοι, ὡς εἶναι ὁ ἐπὶ θυγατρὶ γαιεφὸς τοῦ ἐκτελεστοῦ, μεθ' οὗ ὁ ἐκτελεστής συνδέεται κατὰ τὴν αὐτὴν γραιμὴν καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν βαθμὸν συγγενείας, μεθ' οὗ συνδέεται μετὰ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ (πρὸβλ. ἄρθρ. 1463 παρ. 1 καὶ 1464 παρ. 1 Α.Κ. Καρακαντάν ἐν Ε.Π.Α.Κ. Εἰσαγ. 1463—1464 ἀριθ. 59), ἥτοι διὰ συγγενείας κατ' εὐθείαν γραιμὴν πρῶτον βαθμοῦ. Ἡ ἐννοία αὕτη τοῦ νόμου, δεδομένου ὅτι τὸ γράμμα τῆς διατάξεως τοῦ άρθρου 86 παρ. 2 δὲν διακρίνει καὶ λαμβανόμενον ὑπ' ὄψιν τοῦ ὅς ἀνω τε-λολογικὸ στοιχείον, ἐπιβάλλεται κατὰ τὴν γνώμην τῆς Ὁλομελείας ἐκ τῆς λογικῆς ἐκτιμήσεως τῆς ἐν λόγῳ διατάξεως, οὕτως ὥστε αὐ-τὴ νὰ παρέχῃ τὴν χρησιμότητα χάριν τῆς ὁποίας ἐτέθη (Πρὸβλ. Μπαλῆ Γεν. Αρχ. ἐκδ. Ζ' (1955) παρ. 7 σελ. 18—19).

V. Κατ' ἀκολουθίαν τῶν ἀνω-τέρων ἐπὶ τοῦ τεθέντος ἐρω-τήματος, ἐάν ἡ διὰ συμβά-σεως ἀνάθεσις ἐκτελέσεως ἔργων ἐπὶ ἀκινήτων τῆς «Ρι-ζαρίου» Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς, ἥτις ἀποτελεῖ κοι-νοφελὲς Ἰδρυμα ὑπαγόμε-νον εἰς τὰς διατάξεις τοῦ Α.Ν. 2039)1939 (βλ. ἄρθρ. 2 τοῦ διὰ τοῦ ἀπὸ 8)17.5. 1958 Β. Διατάγματος ἐγ-κριθέντος Ὁργανισμοῦ αὐ-τῆς, ἐν ΦΕΚ 81), εἰς πολι-τικὸν μηχανικόν, γαιεφὸν ἐπὶ θυγατρὶ μέλους τοῦ Δ. Συμβουλίου τῆς ἀνωτέρου Σχολῆς, ἀποτελεῖ λόγον ἀντι-καταστάσεως τοῦ μέλους τοῦ τοῦ Δ. Συμβουλίου, λό-γῳ συγγενείας τῶν συμπε-ρόντων τοῦ ἀνωτέρου συγγε-νοῦς τοῦ μέλους τοῦ Δ. Συμ-βουλίου πρὸς τὴν κοινοφελῆ περιουσίαν, προσήκει κατὰ τὴν διόφρονον γνώμην τῆς Ὁλομελείας τοῦ Νομικοῦ Συμβουλίου καταρατικὴ ἀ-πάντησις.

Ὁ Εισηγητὴς Πάρεδρος Ν.Σ. Κούτσος Μιχαὴλ Βεκοῆς

Τὸ δεύτερον ἐρωτή-μα: Ἡ ἀπάντησις ὑπάρχει. Πα-ράνομα ἀμειβονται στὸ Ριζ. Ἰ-δρυμα ὅσοι ἀμειβονται διὰ σύμ-φωνα μετὰ τῆς διατάξεως τοῦ άρθρου

ΒΙΤΣΙΚΟ: (Χθές, σήμερα, αὔριο)

Στὸ Βιτσικό, πού σήμερα τὸ λέ-γε Βίκο, ὅταν πᾶς, αἰσθάνεσαι κά-πως διαφορετικὰ.

Μαγεύεσαι ἀπὸ τὴν ἀναρίθμη-τες θουνοκορφὰς τοῦ βιτσικού, τοῦ Βραδέτου, τοῦ Καπεσσοῦ καὶ ἀπὸ τὰ δουνὰ τοῦ Παπίγκου πού μεγαλόπρεπα στέκουν ἀπέναντί σου!

Λογτεῦσαι ἀπὸ τὸν ἀσταμάτη-το ἀχὸ τοῦ πρσινογάλαου Βοῖ-δομμάτη!

Ἐκεῖ, στὸ Βιτσικό, αἰσθάνεσαι τὴν λευτερίαν, στέκεσαι ψηλά, μετα-ωρίζεσαι!

Ἀλλὰ σεῖς οἱ ἐναπομείναντες κάτοικοι, σεῖς πού σπρεῖνες τῶν πόλεων δὲν σὰς παρέσυραν, σεῖς πού μέναιτε γιὰ νὰ φυλάττετε αὐ-τὸν τὸν ὁραχότοπο, φωνάζετε δυ-νατὰ, πολὺ δυνατὰ, ὅπως φωνά-ζετε ὅταν εἰστε στὸ Βίκο καὶ πέ-στε: «Θέλουμε νὰ γίνῃ ὁ δρόμος ἀπὸ τὴν Ἀρίστη μέχρι τὸ Βιτσι-κό, 5 χιλιόμετρα εἶναι!»

Δὲν ξεγράψω, πέστε, νὰ γίνῃ ἄ-σφαλος, (πού τέτοια πολυτέ-λεια!), ἀπλῶς θέλουμε, αὐτὸς ὁ λεγόμενος σήμερα ἀμαξωτὸς δρό-μος, νὰ γίνῃ: δ ρ ο μ ο ς, γιὰ νὰ μποροῦμε κι' ἐμεῖς, ἀνθρώπι-νὰ νὰ πηγαίνουμε ὁρμήματα ἢ καλὺ-τερα νὰ ποῦμε, νὰ μεταφέρουμε τὰ πράγματα μας, στὸ χωριὸ μας, (ἐπὶ τέλους!), με' αὐτοκί-νητο!

Νὰ εἰστε βέβαιον, ὅτι ἡ φωνή σας αὐτὴ θ' ἀκουσθεῖ, γιὰτὶ τὰ αἰτήματά σας εἶναι ἀνθρωπινά, εἶ-ναι σωστά, εἶναι δίκαια!

Ἀλλὰ στὸ Βιτσικό βλέπετε ἀκό-μα, τὴν ἀρχοντιά μετὰ τὴν ἐγκατά-λειψή ἀντάμα!

Τόσο τὰ λίγα σπιτία πού ἀπέ-μειναν ὄρθια, ὅσο καὶ τὰ μισογκρε-μισμένα κι' ἐκεῖνα πού χάλασαν ἐντελῶς κι' ἐμείναν ἀπ' αὐτὰ μό-νον οἱ καλοπελενημένες πέτρες, ὅ-λα δείχνουν, ὅτι κάποτε τὸ χωριὸ αὐτὸ, εἶχε πολὺν κόσμο, ἤμιαζε, εὐημεροῦσε καὶ ὅτι σήμερα εἶναι πραγματικὰ ληρμονημένο, ἐγκα-ταλειμμένο!

Με' τὸν πολέμου ὅμως καὶ τὴς μετακινήσεως τῶν κατοίκων, ἐγ-καταλείφθηκε, ἐρειπώθηκε, με' ἀ-ποτέλεσμα νὰ τὸ καταδικάσουν καὶ με' χρήματα τοῦ Κληροδοτήματος πού ἔχουν στὴς Σέρρες, τὸ 1957 ἔχτισαν, πάλι, ἐκεῖ κοντὰ, τὸ νέο Σχολεῖο. Ἐνα ὥραϊο κτίριο καὶ με' εἰδικὸν δωμάτιο γιὰ νὰ μένῃ ὁ δάσκαλος.

Ἀλλὰ τί κρίμα! Τὸ σχολεῖο, πρὶν λίγα χρόνια, ἔκλεισε!

Τὶ ἄσχημες λέξεις! (!!!), δὲν ὤ π ἄ ρ χ ο υ ν π ἰ δ ἰ α ἴ!

Ἐπομένως, δὲν ὑπάρχει μέλλον, δὲν ὑπάρχει αὔριο, δὲν ὑπάρχει αἰσιοδοξία, δὲν ὑπάρχει ἐλπίδα!

Τὶ χειρότερο ἀπὸ τὴς σκέψεις αὐτῆς!...

Παρ' ὅλες ὅμως αὐτὲς τὴς τόσο δυσάρεστες σκέψεις, ἐμεῖς πιστεύ-ουμε, ὅτι τὸ Βιτσικό, θὰ ξαναῶρει τὴν παλὰ του δόξα, ὅταν τὸ θε-λήσουν, πρῶτα οἱ λίγοι αὐτοὶ κά-τοικοι πού μένουν ἐκεῖ κι' ὅστερα οἱ φίλοι τοῦ Βιτσικού, γιὰ νὰ κά-νουν, ὅχι μόνον ἐκεῖνον πού καί-γονται ἀπὸ τὸ Βιτσικό, ἀλλὰ κι' ἀπ' ὅλα τὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος, νὰ ἔρχονται νὰ μένουν, (νὰ παρα-βρίσκουν καὶ νὰ παραχειμαζοῦν), στὸ Βιτσικό, σ' αὐτὴ τὴν ὁμορφὴ κρεβάτια τοῦ Ζαγορίου!

I. Γ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

23 παρ. 3 τοῦ Α.Ν. 2039)1939.

ΕΝΑ ΜΙΚΡΟ ΣΧΟΛΙΟ ΜΑΣ

α) Ὁ κ. Στ. Λαμπριδῆς ἐγί-νωςκε ἂν ἀνεγίνωσκε, ὅπως τεκ-μηριώνεται ἀπὸ τὰ ἀναφερόμενα παραπάνω.

β) Ὁ κ. Ἀδ. Σουρᾶς, πρόμα-χος τῆς δεοντολογίας, δὲν ἀνακά-λεσε ὅσα ἄδικα καταμαρτύρησε σχετικὰ μετὰ τὸ περιεχόμενο τοῦ ἐγγράφου, γιὰ τὸ ὁποῖο ἔγινε τό-σος λόγος.

γ) Σπουδαιότατο τὸ ἐπίτευγμα ἀπὸ τὴν ἀναφερόμενη γνωμοδότη-ση. Ὅλοι οἱ γαιεφὸι στὰ κοινο-φελῆ ἰδρύματα πού ἔχουν πεθε-ροῦς ὡς συμβούλους — ἐκτελε-στὲς ἀπαλλάσσονται ὁριστικὰ ἀπὸ τὸ δῆρος τῆς προσφορᾶς σ' αὐτὰ καὶ ἐξοβελίζονται.

Ἀν-Τρύφωνας: Ἀγ-ος Τρύφωνα, εἶναι ἡ κεντρικὴ ἐκ-κλησία τοῦ χωριοῦ καὶ ὁ Ἅγιος Τρύφων πολυπόθος καὶ προστάτης τοῦ χωριοῦ.

Γιατὶ οἱ κάτοικοι τοῦ τόπου αὐ-τοῦ, πῆραν γιὰ προστάτη τους τὸν Ἅγιο Τρύφωνα, ἐξηγεῖται ἀ-πὸ τὸ ὅτι ὁ Ἅγιος Τρύφων: «...ἀ-τρέψε πᾶσαν ἀσθένειαν, ἐξώχως δὲ εἶχε πολλὴν ἐξουσίαν κατὰ τῶν δαιμόνων, οὕτως μόνον τὸ δυνά-τον ἐὰν ἦκουον, ἐφηνον...» (Μέ-γας Συναξαριστὴς Βίτου. Μαθαί-ου, τόμ. Β' σελ. 40, ἐκδ. 1964), κι' ἐπειδὴ οἱ Βιτσικιῶτες ἀσχο-λοῦνταν κι' αὐτοὶ μετὰ τὴν πρακτικὴ ἱατρικὴ, ἦσαν οἱ περίφημοι Βιτσι-γιατροί, ἔπρεπε νάχουν γαιεφὸ ἄ-γιο γιὰ προστάτη, ὅπως οἱ κάτοι-κοι τοῦ Παπίγκου, ἀπέναντι, ἔ-χουν τὸν Ἅγιο Βλάσιο πού ἦταν γαιεφὸς.

Ἡ ἐκκλησία εἶναι καλοχτισμέ-νη, ἀρκετὰ παλιὰ, μετὰ τὸ ὥραϊο τῆς χαλάρης, ἀπὸ τὴ βορεινὴ πλευ-ρά σ' ὅπως ὅλες οἱ παλιές πέτρες ἐκκλησιᾶς μας.

Ἐκεῖ ὠραϊότατο ξύλινο τέμπλο καὶ ὑπέρροχες ὁικονομικὲς εἰκόνες. Ὅλα αὐτὰ μαρτυροῦν, ὅτι οἱ ἄν-θρωποι πού τὴν ἐχτίσαν, εἶχαν πί-στην θεοῦ, ἀληθινή, πρῶτα, πο-λιτισμὸ!

Σχολεῖο: Μπροστὰ ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν τὸ Ἀν-Τρύφωνα, μάς εἶπαν, ἦταν ἓνα μεγάλο κτί-ριο, χρησίμευε γιὰ Σχολεῖο καὶ ξενοῶνα. Βλέπετε, οἱ Βιτσικιῶτες φρόντιζαν γιὰ ὅλες τὴς ἀνάγκες τοῦ χωριοῦ τους.

Με' τὸν πολέμου ὅμως καὶ τὴς μετακινήσεως τῶν κατοίκων, ἐγ-καταλείφθηκε, ἐρειπώθηκε, με' ἀ-ποτέλεσμα νὰ τὸ καταδικάσουν καὶ με' χρήματα τοῦ Κληροδοτήματος πού ἔχουν στὴς Σέρρες, τὸ 1957 ἔχτισαν, πάλι, ἐκεῖ κοντὰ, τὸ νέο Σχολεῖο. Ἐνα ὥραϊο κτίριο καὶ με' εἰδικὸν δωμάτιο γιὰ νὰ μένῃ ὁ δάσκαλος.

Ἀλλὰ τί κρίμα! Τὸ σχολεῖο, πρὶν λίγα χρόνια, ἔκλεισε!

Τὶ ἄσχημες λέξεις! (!!!), δὲν ὤ π ἄ ρ χ ο υ ν π ἰ δ ἰ α ἴ!

Ἐπομένως, δὲν ὑπάρχει μέλλον, δὲν ὑπάρχει αὔριο, δὲν ὑπάρχει αἰσιοδοξία, δὲν ὑπάρχει ἐλπίδα!

Τὶ χειρότερο ἀπὸ τὴς σκέψεις αὐτῆς!...

Παρ' ὅλες ὅμως αὐτὲς τὴς τόσο δυσάρεστες σκέψεις, ἐμεῖς πιστεύ-ουμε, ὅτι τὸ Βιτσικό, θὰ ξαναῶρει τὴν παλὰ του δόξα, ὅταν τὸ θε-λήσουν, πρῶτα οἱ λίγοι αὐτοὶ κά-τοικοι πού μένουν ἐκεῖ κι' ὅστερα οἱ φίλοι τοῦ Βιτσικού, γιὰ νὰ κά-νουν, ὅχι μόνον ἐκεῖνον πού καί-γονται ἀπὸ τὸ Βιτσικό, ἀλλὰ κι' ἀπ' ὅλα τὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος, νὰ ἔρχονται νὰ μένουν, (νὰ παρα-βρίσκουν καὶ νὰ παραχειμαζοῦν), στὸ Βιτσικό, σ' αὐτὴ τὴν ὁμορφὴ κρεβάτια τοῦ Ζαγορίου!

I. Γ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

23 παρ. 3 τοῦ Α.Ν. 2039)1939.

ΕΝΑ ΜΙΚΡΟ ΣΧΟΛΙΟ ΜΑΣ

α) Ὁ κ. Στ. Λαμπριδῆς ἐγί-νωςκε ἂν ἀνεγίνωσκε, ὅπως τεκ-μηριώνεται ἀπὸ τὰ ἀναφερόμενα παραπάνω.

β) Ὁ κ. Ἀδ. Σουρᾶς, πρόμα-χος τῆς δεοντολογίας, δὲν ἀνακά-λεσε ὅσα ἄδικα καταμαρτύρησε σχετικὰ μετὰ τὸ περιεχόμενο τοῦ ἐγγράφου, γιὰ τὸ ὁποῖο ἔγινε τό-σος λόγος.

γ) Σπουδαιότατο τὸ ἐπίτευγμα ἀπὸ τὴν ἀναφερόμενη γνωμοδότη-ση. Ὅλοι οἱ γαιεφὸι στὰ κοινο-φελῆ ἰδρύματα πού ἔχουν πεθε-ροῦς ὡς συμβούλους — ἐκτελε-στὲς ἀπαλλάσσονται ὁριστικὰ ἀπὸ τὸ δῆρος τῆς προσφορᾶς σ' αὐτὰ καὶ ἐξοβελίζονται.

I. Γ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

Ἡ ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ ΜΑΣ

★ Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενο

Ὁ αἰσθητικὸς χαρακτήρας τοῦ δομημένου περιβάλλοντος τῶν οἰ-κισμῶν τοῦ Ζαγορίου εἶναι: «γρα-μικός». Κτίρια, μακτρες καὶ αὐλό-θυρες, καμινάδες καὶ λιθόστρωτα συνθέτουν, σὲ μιὰ ἐλεύθερη διάτα-ξη καὶ σὲ μιὰ ἀπόλυτη μορφολο-γικὴ ἐνότητα, τὴν εἰκόνα τοῦ συ-νόλου. Ὅμως ἡ αἰσθητικὴ αὐτὴ συγκίνησις, ὅσο κι' ἂν προέρχεται ἀπὸ ὅμοια συνθετικὴ ἀντιληψή, εἶναι ἐντελὲς διάφορη ἀπὸ περιο-χὴ σὲ περιοχὴ. Στὸ Κεντροδυτικὸ Ζαγόρι, ὅπου κυριαρχεῖ ὁ αἰσθη-τικός χαρακτήρας τῶν γυνῶν ἀ-ναγκάζοντες δρόμους, ὁ χαρα-κτήρας τῶν οἰκοδομημάτων εἶναι αὐστηρὸς, ἀπόλυτος, χωρὶς φανε-ρὴ πλαστικότητα στους ὅγκους, τινὰ καὶ μορφολογικὰ ταυτισμέ-νος μετὰ τὸν περίγυρο. Λιθοδόμεις, πλακόστρωτα, στέγες ἀπὸ πλάκες καὶ λιθόστρωτα γίνονται ἓνα μετὰ τὰ λιθάρια καὶ τοὺς σχιστοῦς δρό-μους πού τὰ περιβάλλουν. Στὸ Ἀνατολικὸ Ζαγόρι μαυρόπετρες καὶ μαυρόπλακες καὶ μαυρισμένα ἀπὸ τὸν καιρὸ ξύλα σὲ ἀποχρώσεις θα-θιές, χρωμάτινα γκριζοπράσινα, δένονται ἀνεπαγγέλτως μετὰ τὰ μαυ-ροκάστανα χώματα καὶ τὰ σκουρο-πράσινα ἐλάτια.

Μέσα ἀπ' αὐτὴ τὴν ἀπόλυτη αἰσθητικὴ ταύτιση τοῦ δομημένου περιβάλλοντος μετὰ τὸ φυσικὸ τοῦ περιγύρου, βγαίνει ἡ αἰσθητικὴ συγ-κίνησις πού δίνουν οἱ οἰκισμοὶ τοῦ Ζαγοριοῦ. Μὲ Ἡπειρωτικὴ παρο-μοίωσις θὰ λέγαμε πὼς τὰ χωριά τοῦ Ζαγοριοῦ μοιάζουν μετὰ κοπάδια ἀπὸ πέρισκες, πού γιὰ νὰ κρυ-φτοῦν, παίρνουν πότε τὰ ξανθόγκρι-ζα χρώματα τῶν ξερολιθάρων καὶ πότε ἀσφάκα καὶ πότε πάλι τὸ πράσινο καφὲ τοῦ χωραφιοῦ καὶ πότε τὸ ἐγγὺς στὸ «ἐμεῖς».

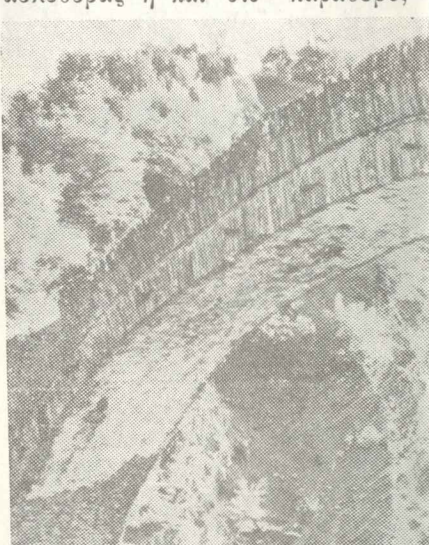
γ) Οἱ εἰκόνες, μετὰ τὸ παῖξιμο τοῦ φωτισμοῦ στὴ διάρκεια τῆς ἡ-μέρας ἀλλὰ καὶ τὸν ἐποχὼν καὶ μέσα ἀπὸ τὴν ἀέαντη κίνησιν τῶν ἀποχρώσεων - φῶς, σκιά - μετα-μορφώνονται συνέχεια σὲ κάτι ἄλ-λο, πάντα νέο, μετὰ ἐξωριστὴ πάντα αἰσθητικὴ συγκίνησις.

Συμπερασματικὰ μπορεῖ νὰ λε-χθεῖ ὅτι: Οἱ κοινωνικοὶ χώροι τῶν χωριῶν τοῦ Ζαγοριοῦ μετὰ τὴν ἀν-θρώπινη κλίμακα, τὴ συσχέτιση τοῦ ἀτόμου μετὰ τὸ κοινωνικὸ σύν-ολο καὶ τὴν ἀνάγκη τῆς αἰσθητι-κότητος γίνονται «τοριστικὰ».

Τὸ πολυδομικὸ νομικὸ καθε-στὺς πού ἱσχύει σήμερα γιὰ τὸ Ζαγόρι εἶναι αὐτὸ πού ἱσχύει γιὰ ὅλους τοὺς οἰκισμοὺς πού διαμορ-φώθηκαν πρὶν ἀπὸ τὸ 1923, δηλα-δὴ τὸ Π.Δ. τῆς 23.10.1928 περὶ ὅρων καὶ περιορισμῶν δομῆς ἐκτὸς σχεδίου», ὅπως τροποποιήθη-κε ἀργότερα, καὶ μερικὰ διατά-ξεις τοῦ ΠΟΚ) 1973. Γιὰ κανέναν οἰκισμὸ δὲν ἔχει ἐγκριθεῖ ποτὲ ρυ-ταί, μετὰ ἄλλα λόγια, οἱ τόποι πού

τῶν φυσικῶν φαινομένων του.

6) Οἱ ὀπτικὲς φυγὲς ἀπὸ τὸ κά-θε σημεῖο στάσεως μέσα στὸ χω-ρο, συγκλίνουν πάντα πρὸς τὰ μό-να στοιχεῖα, πού εἶναι ἡ αὐλόθυρα, κάποιον παράθυρο καὶ πὺδ περιορι-σμένα κάποιο σημεῖο τοῦ μακρινοῦ ὁρίζοντα. Ὅσοι οἱ εἰκόνες αὐτὲς γιὰ τὸν ἄνθρωπο τοῦ χωριοῦ, ἔμμε-σα συσχετίζονται καὶ μετὰ τοὺς συγ-χωριανοὺς του, μετὰ ἀποτελέσματα νὰ διαμορφώνεται μιὰ λαμπρότητα συνεχῆς κοινωνικὴ συσχέτιση. Ἡ συσχέτιση αὐτὴ γίνεταί ποτὶ πὺδ φανερὴ, ὅταν ὁ διαβάτης βρίσκει, τὸ ἀπομεινόμενον, στὰ πεζοῦλα τῆς αὐλόθυρας ἢ καὶ στὸ παράθυρο,

συγχωριανοὺς καὶ κουβεντιάξῃ: μα-ζί τους προσπερνώντας τους.

Αὐτὸς ὁ κοινωνικὸς συσχετισμὸς εἶναι βέβαιον πὼς κάνει μεγαλύτερη τὴν αἰσθητὴ τῆς σχέσεως τοῦ ἀ-τόμου μετὰ τὸ κοινωνικὸ σύνολο, τὴν ταύτιση θὰ λέγαμε, μετὰ τὸ τόσα πολλὰ ἀγαθὰ τῆς. Βοηθεῖ ὅπως λέει: ὁ Μακρυγιάννης νὰ πᾶμε ἀ-πὸ τὸ ἐγγὺς στὸ «ἐμεῖς».

γ) Οἱ εἰκόνες, μετὰ τὸ παῖξιμο τοῦ φωτισμοῦ στὴ διάρκεια τῆς ἡ-μέρας ἀλλὰ καὶ τὸν ἐποχὼν καὶ μέσα ἀπὸ τὴν ἀέαντη κίνησιν τῶν ἀποχρώσεων - φῶς, σκιά - μετα-μορφώνονται συνέχεια σὲ κάτι ἄλ-λο, πάντα νέο, μετὰ ἐξωριστὴ πάντα αἰσθητικὴ συγκίνησις.

Συμπερασματικὰ μπορεῖ νὰ λε-χθεῖ ὅτι: Οἱ κοινωνικοὶ χώροι τῶν χωριῶν τοῦ Ζαγοριοῦ μετὰ τὴν ἀν-θρώπινη κλίμακα, τὴ συσχέτιση τοῦ ἀτόμου μετὰ τὸ κοινωνικὸ σύν-ολο καὶ τὴν ἀνάγκη τῆς αἰσθητι-κότητος γίνονται «τοριστικὰ».

Τὸ πολυδομικὸ νομικὸ καθε-στὺς πού ἱσχύει σήμερα γιὰ τὸ Ζαγόρι εἶναι αὐτὸ πού ἱσχύει γιὰ ὅλους τοὺς οἰκισμοὺς πού διαμορ-φώθηκαν πρὶν ἀπὸ τὸ 1923, δηλα-δὴ τὸ Π.Δ. τῆς 23.10.1928 περὶ ὅρων καὶ περιορισμῶν δομῆς ἐκτὸς σχεδίου», ὅπως τροποποιήθη-κε ἀργότερα, καὶ μερικὰ διατά-ξεις τοῦ ΠΟΚ) 1973. Γιὰ κανέναν οἰκισμὸ δὲν ἔχει ἐγκριθεῖ ποτὲ ρυ-ταί, μετὰ ἄλλα λόγια, οἱ τόποι πού

Ζαγοροχώρια

Τοῦ κ. Βασίλη Χαρίσιου Ἀρχιτέκτονα, Γενικοῦ Διευθυντῆ Ἰπουργεῖου Οἰκισμοῦ

ἐξασφαλίζουν τὴς προϋποθέσεις γιὰ ἓναν ἁρμονικὸν διάλογο τοῦ ἀ-τόμου μετὰ τὸ κοινωνικὸ σύνολο καὶ μέσα ἀπὸ τὴν εἰκόνα τῆς θείας δη-μιουργίας, μετὰ τὸ Θεό. «Τὸ μονοπά-τι», γράφει ὁ Πικιώνης, «εἶναι ἀ-περίωτος ἀνώτερο ἀπὸ τὴς λεωφό-ρους τῶν μεγαλοπόλεων. Γιὰτὶ μετὰ τὴν κάθε πτυχὴ του, μετὰ τὴς κα-μπῆς του, τὴς ἀπειρῆς ἐναλλαγῆς τῆς προοπτικῆς το

Οἰκισίς - Συνοικήσις - Μετοικήσις

Ὁ Λαμπρίδης ἀναφέρει: «Χωρίον ὑπὸ μαχαίρασαν καὶ οὐκ εἰς μαχαίραν ἀνῆλθον. κατ' ἄλλους ἡ λέξις εἶναι τουρκική, ἀλλὰ τὸ χωρίον ἐμφανίζεται πρὸ τῶν τουρκικῶν. Οἰκίαι 140, κάτοικοι 1.000. Ἀπέναντι τῆς κομποπόλεως τὸ πάλαι ὑπῆρχε χωρίον Διουρμπανές. Οἱ κάτοικοι τοῦ προσβάλλομενου ἐκ τῶν ἐκ τοῦ θρόνου κυλιόμενων πετρῶν, μετώκησαν εἰς τὸ Τσεπέλοδον, ὡς ἡ οικογένεια ἐκ τοῦ ἀρχαίου Τσεπέλοδου ἀπέναντι τῆς Τζοντήλας ὡς καὶ τοῦ Κόζα-Τοῦ κ. Γ. Α.Δ. ΒΑΝΙΖΙΟΥ

κοῦ Παλαιοχωρίου τῆς σήμερον καλουμένου μετοίκησαν καὶ κατέστη ἐν τῶν μεγαλύτερων (Δαγ. 0.00—90)».

Ὡς ἰσχυρίζομαι ὑπόψιν ὅτι ἡ Μονὴ Ρογκοβού ἐκτίσθη κατὰ τὰς παραδόσεις περὶ τὸ 1020 - 1030 ὑπὸ Πουλχερίας, ἀδελφῆς τοῦ Ρωμανοῦ τοῦ Ἀργυροῦ αυτοκράτορος τοῦ Βυζαντίου, πιθανότατα τὸ Τσεπέλοδον νὰ ὑφίστατο κατὰ τὴν χρονολογίαν ταύτην διότι δὲν οὐκείται νὰ νοηθῇ ἀνεγέρσεως καὶ λειτουργία Μονῆς ἀνευ χωρίων περὶ αὐτῆς.

Προφανῶς νὰ ἐκτίσθη ἡ Μονὴ ὡς ἀκρόπολις τοῦ Χριστιανισμοῦ κατὰ τῆς εἰσβολοκρατίας.

Ἀμφιβάλλω ἂν ἐφθασαν καὶ εἰς τὸ Ζαγόρι οἱ Βούλγαροι οἱ ὅποιοι εἰσέβαλον τὸν 10ον αἰῶνα εἰς τὴν ἡπειρον καὶ κατέλαβον πολλὰς πόλεις ἢ θραύοντες τὸ 1040 μ.Χ. ἐπιδραμοντες καὶ καταστρέφοντες πόλεις καὶ κομποπόλεις (Νικόπολις κλπ.). Πάντως αἱ ὀνομασίαι Τσεπέλοδον, Καπέσοδον, Δούριον, Σαλοδον κλπ. ἀνάγονται πιθανῶς εἰς τὴν γενεμένην ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ (540 μ.Χ.) εἰσβολὴν σλαβικῶν φίλων τῆς ἡπειρου καὶ οὐχὶ εἰς τὴν εἰσβολὴν τῶν Σέρων εἰς τὴν ἡπειρον τὸ 1346 μ.Χ. Τὰ τοπωνύμια αὐτὰ ὀφείλονται εἰς παλαιὰν ἐγκατάστασιν σλάβων.

Οὐδὲν κτῆμα ἀρχαίων ὑφίσταται περὶ τὸ χωρίον ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ γαιωνικά Καπέσοδον καὶ Σκαμνέλι.

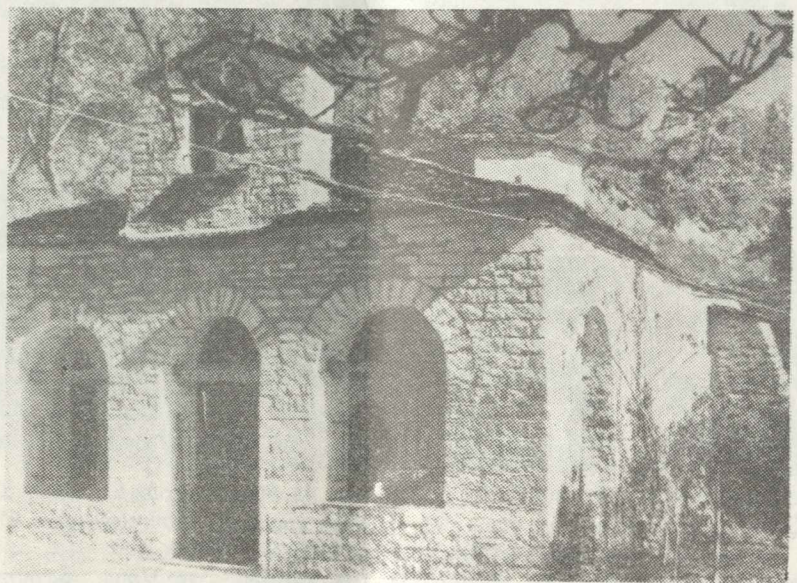
Ὁ Λαμπρίδης ἀναφέρει: ὅτι κατὰ τὸ 1431 τὸ παλαιὸν Τσεπέλοδον ἦτο ἀπέναντι τῆς Τζοντήλας εἶχε ὀκτὼ οἰκίας. Ἡ κοινότης Τσεπέλοδου ἐπωλήθη εἰς τὴν Τζοντήλαν τὴν περιοχὴν τοῦ παλαιοῦ Τσεπέλοδου κειμένην εἰς τὴν θέσιν τοῦ Ἁγίου Νικολάου.

Δὲν ἀναφέρει ὁ Λαμπρίδης τὸ εἰς Κόζακὸν χωρίον Φώτελο, τὸ ὁποῖον ἀναφέρεται φερμάνι, δημοτεὺθ ὑπ' ἑμοῦ εἰς τὰ Ζαγορισιὰ καὶ Νέα 27.6.1959. Εἰς τὸ φερμάνι ἀναφέρονται διενέξεις τοῦ χωρίου Φώτελο μετὰ Μακρίνον καὶ Νεγάδες καὶ μετὰ Τουρκικὸν πῆδι. Ὡς νὰ εἶναι τὸ Παλαιοχωρί, τὸ ὁποῖον μετώκησε εἰς τὸ Τσεπέλοδον κατὰ μέγα μέρος. Τὸ φερμάνι ἔχει ἀριθμὸν 7817, ἔτος 1217

ΤΣΕΠΕΛΟΒΟ

(Τουρκικὴ χρονολογία) δηλ. 1839 Ὁ Λαμπρίδης ἀναφέρει: τὸ Τσεπέλοδον μεταξὺ τῶν χωρίων ποὺ ὁμῶς τὴν «βλαχικήν», δὲν θὰ ὑπῆρχον λείψανα ἐλαχίστου λεξιλογίου εἰς τὴν Ἑλληνικιστὴν ὁμίλιαν τῶν χωρίων ποὺ ἀναφέρει ὁ Λαμπρίδης;

Εἰς τὸ Τσεπέλοδον κατὰ Λαμπρίδην ἐλεοδοτοῦντο οἰκογένειαι 140. Ὁ Τέμπλος τῆς Κεντρικῆς Ἐκκλησίας Ἀγ. Νικόλαος ἐστὶν ἱστορήθη κ.λπ. δι' ἐξόδου τῶν ἐντυπωμάτων ἀρχόντων κ. Θεοδώρου Ρώμα καὶ κ. Ράδου Βασιλείου κλπ τὸ 1764. Οἱ εἰρημένοι ἐταξίδευσαν εἰς Ρουμανίαν καὶ Κωνσταντινούπολιν. Συμπεραίνομεν ὅτι ἡ ἀκμὴ τοῦ Τσεπέλοδου ἀνατρέπει ἀπὸ τοῦ 1700, ὅτε ἐταξίδευσαν εἰς Ρωσίαν, Μολδοβλαχίαν, Θράκην κλπ. Ἐπο-

Μοναστήρι Ρογκοβού: Ἡ ἐκκλησία τὸν

φελήθεντες θραύοντες τῶν πολέμων (Ρωσοτουρκικῶν, Ρωσοσλαβικῶν) ἐπλούτισαν καὶ μετέφεραν τὸν πλοῦτον τῶν εἰς τὴν γενέτειρά, ἀλλὰ καὶ ἦθελ καὶ ἔθελαν ἀριστοκρατικώτερα.

Ἐκτισαν μετ' ἰδιόρρυθμον ἀρχιτεκτονικὴν μεγαλοπρεπεῖς οἰκοδομὰς. Εἰς τὸ χωρίον λόγῳ τῆς ἀκμῆς τῶν εἰς πλοῦτον καὶ πολυτέλειαν εἶχαν ἐπικρατήσει ἡ δυσαντηνὴ διάκρισις τῶν τάξεων.

Προστώτες τοῦ Ζαγορίου

Ἀπὸ τὸ Τσεπέλοδον προστώτες (Βεχὴλ Κοτσαμπάσδες) διετέλεσαν οἱ Πασχάλης, Σαντάβας, Πασχάλης Γάτσιος, Εἰσοτ. Ρέσσος, Κ. Ρέσσος, Γ. Ρέσσος. Αὐτοὶ ἀντιπροσώπευαν τὸ Ζαγόρι ἐνώπιον τῶν Τουρκικῶν Ἀρχῶν, περὶ πάσης ὑποθέσεως τοῦ 1868, ὅτε κατηγγήθησαν τὰ προνόμια, δὲν εἶχε πατήσαι Τουρκικὸν πῆδι.

Οἱ προστώτες ἔφεραν στολήν καὶ σπάθην. Ὁ Ἰωάννης Ρέσσος διετέλεσε γενικὸς Προστώτης ἀπὸ τοῦ 1740 μέχρι τοῦ 1768. Μετ'

αὐτοῦ ὁ υἱὸς τοῦ Γεώργιος. Προστώτης τοῦ Ζαγορίου διετέλεσε καὶ ὁ Βράδης τὸ 1785, ὅστις τὸ 1797 ἐνεκλείσθη εἰς τὰς φυλακὰς ὑπὸ τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ ὅπου καὶ ἀπεβίωσεν.

Φατρίαι ὑπὲρ καὶ κατὰ τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ

ὑποστηρικταὶ τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ ἦσαν οἱ Ρέσσοι συγγενεῖς τοῦ Ἀλέξη Νούτσου. Κατὰ τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ ἦτο καὶ ὁ Μούλος, ὅστις ἐπρόδθη. Δὲν μετέβη ὁ ἔξιος, ἀλλ' ἔστειλε τὴν ἐξυπνότατη γυναῖκα του. Ὁ ἄντρας μου ἔκατσε χρόνια στὴ Βλαχίαν ποὺ οἱ ἄνθρωποι τρῶνε βόδια. Βόδι ἔγινε καὶ ἐκεῖνος καὶ δὲν εἶχε «χάτι» νὰ δῇ μπροστά σου. Ἄντε τώρα σοὺ τὸν χαρίζω ἐσένα, τῆς εἶπε ὁ Ἀλῆ Πασᾶ.

σβεστολιθικοὶ ὄγκοι Κάσα - Σπάρα, Ἀγ. Παρασκευή, Ἀγ. Γεώργιος, Τσουκαρινά, Τζιάνο, Πλάσκος, Καρτερί, Ἀδύλος, Κρεβάτι, Γκουρά.

Κοινωνικὰ κτήματα Κτήματα τῶν κατοίκων

Δάσος Κοζιανός, τοποθεσία Προδοδινός, Παλαιοχωρίου σκαφίδι, Πολυχρόνη, Κούστα, Ὀδριάκος κλπ. ἄλλα Κοινωτικά, Κυρατσινά, Πλάσκος, Γουφάνα, Γροήμερα, Κεφάλια. Κοινωτικά δάση 17.000 στρέμματα.

Τὰ ὀρεῖα συγκροτήματα ἐκμισθώνει ἡ Κοινότης εἰς σκηνήτας κτηνοτρόφους (σαρακατσάνους) καὶ ἐντόπιους.

Χοροί

Δὲν εἶναι μόνον ἡ γραφικότης τῶν χορῶν. Εἶναι ὁ ἀπλὸς ρυθμός, ἡ ἀδρότης καὶ λεπτότης καὶ χάρις τῶν κινήσεων. Ἐχει τὴν γοργότητα τῆς σκέψεως τοῦ περιβάλλοντος ποὺ διαπλάθει χαρακτῆρα καὶ ψυχὴν. Χαρακτηριστικὰ, λιγνέες, καὶ βερρολιγνέες.

Λαϊκὴ τέχνη - Βιοτεχνία - Οἰκοτεχνία

Εἰς ἱκανὸν βαθμὸν ἀνεπτυγμένη: ἰδίως ἀπὸ τὰς γυναῖκας (ὄργανοι, ραπτική, πλεκτά κλπ.).

Ἀρχιτεκτονικὴ, Τοιχογραφία, Ξυλόγλυπτα

Αἱ οἰκίαι: τὰ δωμάτια ἔχουν ὁάσιν τὴν πατριαρχικὴν οἰκογένειαν.

Κτηνοτροφία: Ἡ οἰκίστος κτηνοτροφία εἶναι θεληματική. Ἡ νομαδικὴ κτηνοτροφία περιορισμένη. Ἐδούσαν 10.000 πρόβατα στὰ βουνὰ Ἑδρ. καὶ πλήρη ἡ ἐγκατάστασις τῶν νομάδων. Ἐπιδόσεις τοῦ ξένου πολιτισμοῦ μετ' ἀσκήν συνειδήσαν καὶ νοστορίαν.

Σχολεῖα: Ἀπὸ τοῦ 1750 ὀνομαστὰ Ἑλληνικὰ σχολεῖα. Ἑλληνικὸν Σχολεῖον, Δημοτικὸν, Παρθενωγειον, Γυμνασιεῖον (παλαιότερον) Φαρμακείον.

Ἐκκλησίαι: Κεντρικὴ Ἀγία Νικόλαος, Ἄνω Παναγία, Κάτω Παναγία, Ἐξωκλήσια, Ἀγ. Ἀνδρῆς, Ἀγ. Κωνστίνος, Προφήτης Ἠλίας, Ἱερὰ Μονὴ Ρογκοβού, τὴν Μονὴν κατὰ τὰς παραδόσεις ἔκτισε ἡ Πουλχερία, ἀδελφή τοῦ Ρωμανοῦ Ἀργυροῦ, αὐτοκράτορος τοῦ Βυζαντίου τὸ 1028-1034 εἰς ἀκρόπολιν κατὰ τῆς εὐδωλοκρατίας.

Ληστεῖαι: Ληστεία τοῦ Νταβέλη. Κατήγετο ἀπὸ τὸ Περίδολο. Εἰσέβαλε στὸ Τσεπέλοδον τὸ 1879. Διακεκριμένοι ἄνδρες: Ἰωάννης Ρέσσος (1740 - 1826) ἱσχυρὸς καὶ μέγας τραπέζης εἰς Κων-πολιν.

Παπαδάτης, μεγάλαιμος εἰς Φιλιππούπολιν, Β. Ράδος, Ρ. Δαλέσης, εἰς Ρουμανίαν κλπ. Εἰς ὑπόφωτος τῆς Τύμφης, ἀ-

ΣΤΗΛΗ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΤΗΣ ΠΙΝΔΟΥ

Μορφές λιπώσκαρες ἀν' τὴς πλαγιές τῆς Πίνδου, φασμαίνοντες ἀπ' τὸ δροσάκι.

Ἡ φλόγα τῆς ματιᾶς σας, θαθεῖ καὶ ἀπόκοσμη, σμαδαίνει τὴν πορεία τοῦ κόσμου.

Ὀλῶρες στὸ βάρος τῆς μοίρας, στὴν ἀγωνία τοῦ αὐρισ, στὴ μοναξιά τῆς νύχτας τῆς ἀφῆγ-

γάρης. Ἐτοίμας γιὰ τὸ δρόμο τῆς θυσίας ἐκεῖ ποὺ σμίγει ἡ ζωὴ καὶ ὁ θάνα-

τος, στὸ ἔσχατο σημεῖο τῆς ὑπαρξῆς. ΣΠΥΡΟΣ ΒΑΚΑΜΗΣ

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΤΗΣ ΠΙΝΔΟΥ

Μετὰ τὸν Ἑλληνικὸν στρατὸν ποὺ ὦλε ἐξετίμησαν δι' ἀφαστον ἡρωισμόν καὶ τὴν γυναῖκα ἐτίμησαν

Διότι μόνον ἡ Ἑλλὰς ἐξέθρεψεν ἀμαζόνιας γυναῖκας πλέον ἑκατοστάς εἰς ὅλους τοὺς αἰῶνας.

Ἔτσι στὴν νέα ἐποχῇ, τοῦ ἔπους τοῦ Σαραντα, ἔγινε πάλιν ἑκατοστή γυναῖκα, ὅπως πάντα

Ἐκεῖ στὴς Πίνδου τὰ βουνὰ ἑπλότους περπατοῦσε, τρώγῃ καὶ πυρομαχικά στυς ὤμους κουβαλοῦσε.

Καὶ δὲν ἐλύγισε ποτέ, οὐδὲ ἠσθάνθη κόπον, δὲν τὴν τρομάζουν αἱ ὀρνταί, εἰς τὸν βραχὺδὴ τόπον.

Καὶ ἂν ἀντίκρυσε ἐκεῖ, θυμάτων ἐκατόμυδας, ποτὲ δὲν λύγισε αὐτὴ μ' ὀδύς καὶ μετ' ὀδύδας.

Μετὰ τῆς δὲ τὴν συνδρομήν τὴν τόλμην καὶ τὸ θάρρος ἐτράπη εἰς ἀτακτον φυγὴν τοῦ Μουσολίν' ὁ ...φάρος.

Καὶ ὅτι καὶ ἂν συμβαίνει εἰς πείσμα τῶν αἰώνων, ποτὲ τῆς δὲν πεθαίνει ἡ Ἑλλὰς τῶν Ἀμαζόνων.

Μ. ΒΑΛΔΙΚΑΣ

Ἐπίτιμος Γυμνασιάρχης

ΝΕΑ ΑΠ' ΤΗΝ ΑΡΙΣΤΗ

Ὅπως καθεὶ χρόνῳ γιορτάστη-καν καὶ φέτος τὰ πανηγύρια τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς, τῆς Μεταμορφώσεως καὶ τοῦ Ἀἵ - Γιαννίου τὰ τμήσαν πάρα - πολλοὶ ἀπ' τὰ γύρω χωριά.

Στὰ παρεκλήσια ἔγινε ἡ λειτουργία καὶ ὁ ἀγιασμός καὶ τὸ γλέντι συνεχίστηκε μετὰ ὄργανα στὸ μεσο-ρὸς καὶ μέγας τραπέζης εἰς Κων-πολιν. Παπαδάτης, μεγάλαιμος εἰς Φιλιππούπολιν, Β. Ράδος, Ρ. Δαλέσης, εἰς Ρουμανίαν κλπ.

τοπικά νέα

ΚΑΤΩ - ΣΟΥΔΑΝΙΩΤΙΚΑ ΝΕΑ

● Μεγάλῃ ἐπιτυχίᾳ εἶχε τὸ πανηγύρι τοῦ χωριοῦ μας τ' Ἀη - Γιαννίου, 29 Αὐγούστου. Τρεῖς μέρες κράτησε. Γλέντησε κόσμος καὶ κοσμάκης. Γέμισαν ἀπὸ χιλιάδικα οἱ τόσες τοῦ Γρηγόρη Καψάλη καὶ τῶν Τακουτσαίων.

● Ἐνας γύρος τῶν... Μεγάλων τοῦ χωριοῦ, γιὰ τὴν στέγη τοῦ καλλιμάρμαρου Διδαστηρίου μας, ἀπέδωσαν πάνω ἀπὸ 7.000 δραχμῆς. Ἡ τάξη ἦταν παραδειγματική, χάρις τὴν ἐπίβλεψη τοῦ Προέδρου τῆς Κοινότητός μας κ. Δημ. Κυρίτση. Διακρίθηκαν στὸ χορὸ οἱ οἰκογένειες τοῦ Χρήστου Ράφτη καὶ τοῦ Στέφρου Τζιούρη.

● Ἐξ (6) τόμους βιβλίων — ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον Λαογραφικῶν περιεχομένων — ἔχει ἐτοιμους γιὰ ἐκδοσὴ ὁ ὑποφαινόμενος. Ἀπὸ ἑλλειψὶν πόρον δὲν τὰ ἐκίδει, ζητάει χορηματοδότη.

● Ὅποιος θέλει νὰ δεῖ θαύμα τεχνικῆς ἁλωνοῦ ἂς ἐπισκεφτεῖ στὰ Κάτω - Σουδανά, τὸ ἄλωνα τοῦ Ἀχιλλέου Πατσούνα, ὁ ὁποῖος τὸ διατερεῖ σὲ ἀρίστη κατὰστα-ση. Αὐτὸ τ' ἄλωνα βρίσκεται στὸν πάτο τοῦ χωριοῦ μας.

● Ὁ πολιτικὸς μηχανικός Νίκος Ἰ. Σουσιόπουλος, ἀρραβώ-νισσε μετὰ τὴν Κρητικοπούλα ἀρ-χιτέκτονα Δέσποινα Κουτρονιπᾶ.

● Ὁ Κώστας καὶ ἡ Μαίρη Χρυσ. Σουσιόπουλου, δάφτισαν τὴν μετέπειτα τους στὸν Ἀη - Γιάννη πλατεῖα Πάργας Ἰωαννίνων καὶ ὁ ἀνάδοχος τῆς Ὁρέστης Δ. Δογμάκουλης τῆς χάρις τοῦ ὀνο-μα τῆς γιανιάς τῆς ΝΙΚΗ.

● Στὴς 3 τοῦ Σεπτεμβρίου πέθα-νε καὶ κηδεύτηκε στὸ νεκροτα-φεῖο τοῦ Ἀη - Θανάση δὲς ἡλι-κία 107 χρόνων ἡ Κούσια (Πα-κερία) Μιχ. Φιλίδη, ἀπ' τὸ Κα-ραντανάτικο σὺ τῶν Ἄνω - Σου-ραντανάτικων καὶ τὸ θάρρος ἐτράπη εἰς ἀτακτον φυγὴν τοῦ Μουσολίν' ὁ ...φάρος.

Καὶ ὅτι καὶ ἂν συμβαίνει εἰς πείσμα τῶν αἰώνων, ποτὲ τῆς δὲν πεθαίνει ἡ Ἑλλὰς τῶν Ἀμαζόνων.

Μ. ΒΑΛΔΙΚΑΣ Ἐπίτιμος Γυμνασιάρχης

ΝΕΑ ΑΠΟ ΤΗ ΒΙΤΣΑ

Ἐγινε τὴν Κυριακὴ 17 Αὐγού-στου τὸ μνημόσυνο τῶν Μεγάλων Ἐδωρογέτων μας Ἀλεξίου καὶ Ἀγ-γελικῆς Παπαζογίου.

Τὸ ἀπόγευμα τῆς ἰδίας ἡμέρας ἔγινε ἡ Γενικὴ Συνέλευσις τῶν μελῶν τοῦ Συλλόγου. Παρέστησαν ἐκτὸς τῶν μελῶν καὶ πολλοὶ χω-ριανοί. Ἐγινε συζήτηση μετὰ κύριοι. Ἐγινε συζήτηση μετὰ κύριοι. Ἐγινε συζήτηση μετὰ κύριοι. Ἐγινε συζήτηση μετὰ κύριοι.

Ἀπὸ τὰ ἐγυαίνια τοῦ Παρθενωγειοῦ

Δημοσιεύουμε παρακάτω ἀ-πόσπασμα ἀπὸ τὴν προσφώνησιν τοῦ δικηγόρου κ. Γεωργίου Σο-λωνίου στὸν Ἐλαφότοπο:

Σεβασμιώτατε, Αἰδεσιμώτατοι, Ἡ ἐπιθυμία τοῦ ἐκλεκτοῦ τέκ-νου τοῦ Ἐλαφοτόπου Ἀποστόλου Σολωμοῦ νὰ ἐδρεύσῃ στὴν ἰδιαιτέ-ρα του πατρίδα τὸν Ἐλαφότοπον μία στέγη κοριτοῦ, γιὰ κάποιον στοιχειώδη επαγγελματικὴν κατάρ-τιση, πραγματοποιεῖται σήμερον μετὰ ἐγκαίνια τοῦ ὁραίου αὐτοῦ κυ-ρίου.

Ἡ προσφορά τοῦ ἀειμνήστου εὐ-εργέτου εἶναι κατὰ περισσώτερον καὶ πολὺ θαυότερον ἀπὸ τὴν ὀλικὴ συνδρομὴ τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν ἀνθρώπον. Εἶναι ἐκδήλωσις ὕψι-λου αἰσθητικῆς ἀλληλεγγύης, πη-γαίου πατριωτισμοῦ καὶ ὕψιλος Ἑθνικοῦ ἥθους. Ὁ εὐεργέτης ὁ-πῆρξεν ἀπὸ τοὺς ἀπλούς Ἑλλη-νας τοῦ μόχθου καὶ τῆς δισπάλης, οἱ ὁποῖοι ἐφλέγοντο ἀπὸ τὰ αἰσθη-ματα τῆς ἀγάπης, τῆς ἀδελφού-νης καὶ τῆς φιλοπατρίας. Ἀπὸ ἐ-κείνους ποὺ εἶχαν ἀνδρωθῇ μετὰ τὸ δῶμα τῆς Χριστιανικῆς ἀλληλεγγ-

γύης καὶ τῆς δικαιοσύνης. Ποῦ ἐ-πίστευαν εἰς τὸ θεμελιώδες δόγμα ὅτι δὲν ἐπιτυγχάνεται οὕτως νοετικὴ εὐτυχία τοῦ ἀτόμου, χωρὶς πρό-δο καὶ εὐτυχία τοῦ κοινωνικοῦ συ-νόλου.

Ἡ πραγματοποίησις τῆς θελήσε-ως τοῦ διαθέτου καθυστέρησεν ἐ-πὶ 50 καὶ πλέον ἔτη. Ποτὲ ὅμως δὲν εἶναι ἀργὰ διὰ ἔργα κοινωνι-κῆς ἀλληλεγγύης. Ἐπανειλημμέ-ναι προσπάθειαι ἀπὸ τῶν ἴδιον τὸν ἐδεργέτην καὶ ἀκολούθως ἀπὸ τοὺς ἐκτελεστὰς τῆς διαθήκης του, πρὸς ἔθρυσιν καὶ λειτουργίαν τοῦ Σχο-λείου, προσέκρουσαν σὲ ἐμπόδια καὶ ἐματαιώθησαν. Τὰ αἷτια τῆς ματαιώσεως ἐνδὲς τόσοι πολυτίμου κοινωνικοῦς ἔργου εἶναι πολλὰ καὶ ἡ ἀνάλυσίς των δὲν εἶναι τοῦ παρόντος.

Ὅταν τὸ 1964 συνεκροτήθη δι' ἀποφάσεως τοῦ Ἐφετερίου Ἀθη-νῶν ἡ νέα Διοκοῦσα Ἐπιτροπὴ τοῦ Κληροδοτήματος, παρέλαβε τὸ Ἱδρυμα εἰς ἄθλιαν κατὰστασιν. Εἰς τὸν τόπον αὐτὸν ἔκειτο σὲ ἐρεί-πια τὸ παλαιὸν κτίριον τοῦ Παρ-θενωγειοῦ.

Ὅτι ἀπαιτοῦσε μακρὸν χρόνον νὰ ἀναφερθῇ κανεῖς λεπτομερῶς σὲ ὅλες τὰς ἐνέργειαι, στὴς ὁποῖες προσέβη ἡ Διοκοῦσα Ἐπιτροπὴ διὰ νὰ ἀνοικοδομήσῃ τὸ θώρακ κτίρι-ον τῶν Ἀθηνῶν καθὼς καὶ τὸ πα-ρὸν κτίριον.

Ἀς σημειωθῇ ὅτι τὸ Παρθενω-γειοῦν αὐτὸ ἀνηγγέρθη μόνον μετὰ χρήματα τὰ ὁποῖα εἰσπράχθησαν ἀπὸ τοὺς ὀφειλέτας διὰ δικαστι-κῶν ἀγώνων, διότι τὸ κτίριον τῶν Ἀθηνῶν ἦτο ἄνευ προσόδων ὑπὸ κατεδάφιον. Ἡ ἀνέγερσις καὶ τῶν δύο κτιρίων ἐπεταχθῇ χωρὶς νὰ παραμεληθῶν ἀπὸ τὴν Διο-κοῦσαν Ἐπιτροπὴν καὶ οἱ δευτεροῦ-ντες σκεπτοὶ τῶν Ἱδρυμάτων, ὅπως προκρίνεται ἀπὸ τῶν κοριτσιῶν, δατηθήματα ἀπὸ τῶν οἰκογενειῶν, ἐνίσχυσις Ἑλληνιστῶν, κοινωνικὰ ἔργα.

Οἱ ἐλλείψεις θεατικῶς εἶναι πολλές. Ἐπισκεψάμεθα σήμερον ἀρχή. Πιστεύομε ὅμως ὅτι ἡ ἀρχὴ εἶ-ναι τὸ ἔμψυκ τοῦ παντός. Ἐφ' ὅ-σον οἱ Ἐλαφοτόπιοι ἐνίσχυσιν τὴν προσπάθειαν καὶ περὶ δύναν-ται τὴν ἀγάπην πρὸς τὸ Σχολεῖο, αὐτὸ θὰ ἐνδυνάμωται καὶ θὰ πλουτί-ζεται. Καλοῦμεν ὅλους τοὺς ἀ-πανταχοῦ Ἐλαφοτόπιους νὰ ἐνι-σχύσιν τὴν προσπάθειαν λειτουργί-ας τῆς Σχολῆς κατὰ τοὺς θερε-γούς μῆνας. Ὅτι προσπάθειαι νὰ καταστή τὸ Παρθενωγειοῦν πολι-τικὸν κέντρον πρὸς ἀνύψωσιν τοῦ μορφωτικοῦ ἐπέπεδου τῶν κα-τοίκων. Ὅτι ἐνδυνάμωσιν διδλι-οθήκην, ἀναγνωστήριον, θὰ ὀργα-νώσωμε διελξίαι καὶ προβολὰς, ὥστε τόσοι οἱ μόνιμοι κάτοικοι, ὅ-σον καὶ οἱ ξένοι, νὰ δρῶσιν μιὰ πολιτισμένη γυνὰ γιὰ τὴν ψυχα-γωγίαν τους.

Στὴς 24 Αὐγούστου μετὰ προ-τοβουλὰ τοῦ Συλλόγου ἔγινε ἐκ-δοσιὴ τῆς θέσης Ἁγίου Νικολάου «Ἐλεεινὰ» ὅπου μέναιμε διη-τὴν ἡμέρα, ψήφισε ἀρτίαν καὶ χο-ρεΐσθαι. Ἀκολούθησαν ἐκδρομὲς εἰς τὰς ἀκροαίας τοῦ Βίκου καὶ στὴν Ὀρεῖα.

Τὸ νέο Δ.Σ. ἐπὶ τὴν σιμπα-ράστασιν καὶ τὴν βοήθειαν ὅλων τῶν χωριανῶν, ἀκόμη εὐχαριστεῖ ὁ-λους ὅσους συνέβαλαν εἰς τὴν προ-αγματοποίησιν τῶν σκοπῶν τοῦ Συλλόγου.

Εκείνοι που φεύγουν

ΝΙΚΟΣ ΒΟΛΙΩΤΗΣ

Γιους του μακαρίτη χωριανού μας Κώστα Βολιώτη και της Αλεξάνδρας Αγγέλης, από τα Γιάννινα.

Η γιαγιά του, η Κυρά Κούλα, ήταν από το Τραπεζοπολίτικο άρχοντοσύνη του Μπιέζιου. Όταν πάτησε το χωριό μας ο Σταθής έφυγε να βρει τον παππού του Κυρ Γιώργη Βολιώτη να τον σκοτώσει γιατί αντέδρασε για την πληρωμή των λίτρων (5000 λίρες) που ζητούσε από το χωριό, όπως γράφει ο τότε «μουντάρης» Κυρ Σταθής Ρέσος.

Αυτής της οικογένειας ήταν γόνος ο Νίκος Βολιώτης. Ανατράφηκε απ' τους γονείς του, όπως και τ' άλλα αδέρφια του, με τη Ζαγορίσια οικογενειακή παράδοση.

Απεφοίτησε από τη Ζωσιμεία κι' ύστερα από εξετάσεις, φοίτησε στο μικρό Πολυτεχνείο των Γιαννίνων, από το οποίο πήρε Πολιτικός Υπομηχανικός.

Εργάστηκε τιμια σε διάφορα ιδιωτικά και δημόσια έργα. Με τον εξαίρετο και άκραιο χαρακτήρα του και προικισμένους με όλες τις κοινωνικές αρετές, αποτελούσε την εικόνα του, από κάθε άποψη, σωστού ανθρώπου. Ήταν γεμάτος καλωσύνη κι' εγκάρδιότητα. Ήταν πάντα χαρούμενος, γεμάτος χιούμορ και ζωντάνια. Πάσχιζε πολύ σκληρά, με τη δουλειά του, κι' έγινε άριστος οικογενειάρχης και πατέρας. Απέχτησε δυο κόρες. Η πιο μικρή είναι φοιτήτρια στο Πολυτεχνείο.

Μα ο χάρος καρδοκούσε και τον άρπαξε πολύ πρόωρα, αφήνοντας στην άριστη σύζυγό του, στα παιδιά του και στ' αδέρφια του, καθόλου πόνο...

Ο Θεός να σε αναπαύει αγαπητέ Νίκο να είσαι παραστάτης στην οικογένειά σου ή Μεγαλόχαρη, που τόσο στεργικά ξέρει, ν' αμβλύνει τους μεγάλους πόνους.

Τραπεζοπολίτης

Ε.Γ.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
Κ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ

Στις 20 Αυγούστου 1980 έφυγε ανεπάντευτα από κοντά μας για το αγύριστο ταξίδι ακόμα ένας εκλεκτός και άγαπητος σε όλους μας συμπατριώτης, ο Μπαγιώτης Τζιμ Γεννάδιος. Πέθανε στη Μπάγια, όπου είχε γεννηθεί στα 1910.

Γόνος ιστορικής και άριστοκρατικής Μπαγιώτικης οικογένειας, πήρε από την τρυφερότητα ήλικια καθόλη την έλληνοχριστιανική αγωγή και μόρφωση. Σε νεαρή ηλικία ταξίδευσε στην Αμερική, όπου και ευδοκίμησε κατά ζήλευτο τρόπο. Πριν από τον πόλεμο του 1940 είχε συνδέσει

την τύχη της ζωής του με τη Ζαγορίσια οικογένεια. Από τότε, από το Σποτικό, Αποχτήσαν τη μοναδική κόρη τους Αννούλα.

Ο άριστος Τζιμ υπήρξε άριστο παράδειγμα πατριωτισμού και φυσιοκρατίας. Με τον πρόωγο θάνατό του έχασαν οι δικοί του έναν εξαίρετο οικογενειάρχη, ή Μπάγια ένα θαμνισό χωριανό, ήμεις δε οι γνωστοί και φίλοι του έναν συμπατριώτη Ζαγορίσιο με ανώτερο ήθος και σπάνιο χαρακτήρα. Ήταν προικισμένος με πλούσια ψυχικά προτερήματα και με σπάνιες κοινωνικές αρετές. Για το λόγο αυτό και λύπησε πολύ όλο το Ζαγόρι ο θάνατός του.

Η εφημερίδα μας συλλυπείται θερμότητα την αποφασισμένη οικογένειά του, την κ. Θάλεια και την κόρη του, τον αδελφό του Βασίλη και όλους τους συγγενείς του.

Ο Τζιμ ήταν από κείνους τους θνητούς που η νύμφη τους παραμένει αιώνια. Ας είναι έλαφο το Μπαγιώτικο χώμα που τονδέχτηκε.

«Τό Ζαγόρι μας»

ΦΡΙΞΟΣ ΠΟΛ. ΧΡΟΝΗΣ

Συνταγματάρχης Π.Δ. ΘΕΣ/ΝΙΚΗ.— Υπέκυψε στο μοιραίο ο Φρίξος Πόλ. Χρόνης που δεν νικήθηκε απ' τα δόλια του έχθρο το 1940, λάτρης του χωριού του Τσερβάρη και θερμός υποστηρικτής του.

Η κηδεία του έγινε πάνδημη και την παρακολούθησαν όλοι οι Τσερβαριώτες της Θεσσαλονίκης, πολλοί φίλοι, το Διοικ. Συμβούλιο της Ενώσεως Αναπήρων Πολέμου και αντιπροσωπεία από ανώτερους αξιωματικούς.

Στο σκήνωμά του, σκεπασμένο με τη γαλανόλευκη και τα πολεμικά παράσημά του, κατατάχθηκαν πολλά στεφάνια, αποκαίρησαν δε το νεκρό ο συγγραφέας μας συν (χ)ος λυκαίρχης κ. Τάκης Τότσας και πολλοί άλλοι.

Ένας λεβέντης Τσερβαριώτης, χάθηκε, αλλά η μνήμη του θα διατηρηθεί αιώνα: Γιατί όλα εδώ κάτω, πλούτη και δόξες και τιμές περνούν και ξεχνιούνται, δε σκοτεινιάζει ή αρετή στη νύχτα του θανάτου κι' οι μεγάλοι καρδίες ψυχές ποτέ δε λησμονούνται.

Στην βαρειά πονεμένη και χαροκαμένη σύζυγό του Φανινέτη, στον επιζώντα απ' τα πέντε αδέρφια, το δυο χάθηκαν τους τελευταίους πέντε μήνες, αδελφό κ. Γι. Γιώργη Χρόνη, συν)χο Ήρωα, τον Διμή, Έκπαίδευσης, και στους λοιπούς συγγενείς, απευθύνουμε εγκάρδιες συλλυπητήριες εύχες.

Αιώνια του ή μνήμη!

Ν.Π.

Από την κίνηση του διδλίου

ΧΑΡΑΛ. Δ. ΠΕΤΣΚΟΣ:

«Ζητούνται άνορθωτοι» (Διηγήματα - Νουβέλα). Αθήνα 1980. σελ. 192.

Τό με τον παραπάνω τίτλο τελευταίο διδλίο του συμπατριώτη μας (από το Μεσοβούνι - Ζαγορίσιο) λογοτέχνη κ. Χαρ. Πέτσκου είναι το ένδεκατο σε αριθμό από τα συγγράμματα που έχει γράψει: ως τώρα ο φίλος συγγραφέας. Για να παρουσιάσει κανένας τον κ. Πέτσκο και το λογοτεχνικό του έργο στους Ζαγορίσιους πνευματικούς κύκλους το θεωρώ περιττό. Καθώς είναι γνωστό, ο κ. Πέτσκος ασχολήθηκε ως τώρα

πολύ καρποφόρα με το είδος του πεζού λόγου. Τα δημοσιευμένα απ' αυτόν αυτοτελή συγγράμματα είναι κατά κύριο λόγο διηγήματα και κατά λιγότερο ποσοστό μυθιστορήματα και θεάματα.

Ο κ. Πέτσκος έχει διακριθεί ως τώρα στη συγγραφή του διηγήματος για το ξεχωριστό θαυμαστό ύφος του. Το χαρακτηριστικό του μετ' αμείωτο είναι η χαρά, που δεν τ' άφηνει κανένας έχει γράψει: ως τώρα ο κ. Πέτσκος, είτε με ιστορικό, είτε με κοινωνικό, πατριωτικό, ταξιδιωτικό, φυσιοκρατικό κλπ περιεχόμενο, είναι όλα πετυχημένα. Πάνω στο ζήτημα αυτό είναι κοινή ή αναγνώριση από τους ειδικούς σ' αυτά τα θέματα και για το λόγο αυτό ο κ. Πέτσκος σάν συγγραφέας σάν πεζολόγο και ιδιαίτερα στο διήγημα έχει πάρει ξεχωριστή θέση στους λογοτεχνικούς κύκλους της πατρίδας μας.

Στο συγγραφέα κ. Πέτσκο αξίζουν θερμάτα συγχαρήτρια. Αξίζει και πρέπει να διαβαστεί αυτό το βίο του δυνατό πλάκα. Προσφέρει πολλά στους αναγνώστες του.

ΚΩΣΤΑΣ Π. ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ

ΣΤΗΝ ΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΒΑΡΣΩΚΑΣ ΚΩΣΤΑΣ
ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ ΚΩΣΤΑΣ
ΛΑΜΠΡΙΔΗΣ ΣΤΑΘΗΣ
ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ
ΤΖΙΟΒΑΣ ΦΡΙΞΟΣ
ΤΣΑΟΥΣΗΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Υπεύθυνος ύλης:

ΚΙΜΩΝ ΑΘ. ΚΥΡΙΑΖΗΣ

Ιωάννινα: Λόρδου Βύρωνος 21
Τηλ. (0651) 26.266 και 28.038

Υπεύθυνος Τυπογραφείου:

ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΔΟΥΒΑΛΗΣ

Τυπογραφείο: Γ. Δούβαλης

Ε. Αποστόλου - Κ. Πασχάλη

28 Οκτωβρίου 41 - τηλ. 20.544

Τό ποσό της ετήσιας

συνδρομής προοριετικό

ΤΟ ΒΗΜΑ ΤΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

Τό Ζαγόρι διαισιούται ιαθυτέρως μεταχείρησης από τό Κράτος

Κύριε Διευθυντά,

Ο μορφωτικός Σύλλογος «Η Λάιστα Ζαγορίσιου», που έχει την έδρα του στη Θεσσαλονίκη, έχει αναλάβει εδώ και αρκετούς μήνες μια έντονη προσπάθεια για την εξήγηση του διηγήματος ο συγγραφέας όρισε την ευκαιρία να καυτηρήσει τα σάπια φαινόμενα της κοινωνικής συγκρότησης στα μεγάλα αστικά κέντρα και να φέρει στην επιφάνεια μέσα από τον κοινωνικό δορυφόρο ανθρώπινους χαρακτήρες πλημμελισμένους από άγγελικές ιδιότητες.

Και μ' αυτό το διδλίο του ο κ. Πέτσκος αποδεικνύεται άπλος, αλλά μελωδικός και ξεκάθαρος μελετητής της Ελληνικής κοινωνίας και εξαντλεί κάθε προσπάθεια του για τη βελτίωση της. Δεν παρουσιάζει σημεία υπερβολής και ούτε διακατέχεται από νοσηρή φαντασία, όπως παρατηρεί κανένας σε πολλούς μυθιστοριογράφους. Είναι συγγραφέας ρεαλιστής με αφηγηματική σαφήνεια και καλλιπέπια. Είναι πλημμυρισμένος από αγνή πρόθεση να φέρει κάποια θεραπεία στη νοσηρή κατάσταση που παρουσιάζεται σε πολλές περιπτώσεις το κοινωνικό μας σύνολο, ιδιαίτερα στα μεγάλα αστικά κέντρα. Το διδλίο αυτό γενικά μπορεί να χαρακτηρίσει κανένας σαν άριστο καλλιτεχνικό πνευματικό δημιούργημα που οι προεκτάσεις του άγγιζουν τις καρδιές κάθε αναγνώστη.

Στο συγγραφέα κ. Πέτσκο αξίζουν θερμάτα συγχαρήτρια. Αξίζει και πρέπει να διαβαστεί αυτό το βίο του δυνατό πλάκα. Προσφέρει πολλά στους αναγνώστες του.

ΚΩΣΤΑΣ Π. ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ

Και ο μέν δρόμος από Γιάννινα για Λάιστα έχει ιδιαίτερη σημασία για τους επισκέπτες, που προέρχονται από την Νότια Ελλάδα, την Θεσσαλία και τις υπόλοιπες περιοχές της Ήπειρου, ενώ ο δρόμος Βωβούσας - Λάιστας έχει μεγάλη σημασία για όσους προέρχονται από τη Μακεδονία και την Θράκη πράγματι, αυτοί οι τελευταίοι, που τώρα είναι υποχρεωμένοι να κάνουν τον μεγάλο κύκλο «Θεσσαλονίκη - Κοζάνη - Κόνιτσα» ή τον άλλο κύκλο «Θεσσαλονίκη - Λάρισα - Τρίκαλα - Γιάννινα», θα μπορούν να φθάνουν στη Λάιστα και σ' όλα τα άλλα γειτονικά της χωριά (Βρυσοχώρι, Ηλιοχώρι, Ασπράγγελο, Τραπεζοπολίτης, Καπέσοβο, Σκαμνέλι, Βίτσα, Μονοδένδρι, Κήποι κ.ά.) μέσω Βωβούσας - Περιβολίου - Γρεβενών - Κοζάνης, κερδίζοντας έτσι γύρω στα 150 χλμ. δρόμο και 4

ώρες κόπο και ταλαιπωρία.

Η βελτίωση και επέκταση του οδικού δικτύου στην περιοχή αυτή θα αποτελέσει ένα εξαιρετικής σπουδαιότητας παράγοντα προώθησης της τουριστικής ανάπτυξης της περιοχής, που θα προσελκύσει όχι μόνο τους ξενιτεμένους χωριανούς για να αναστηλώσουν τα πατρικά σπίτια τους ή να ξαναχτίσουν καινούργια για τις θερμές διακοπές τους, αλλά και πολλούς άλλους επισκέπτες που λατρεύουν τις όρεινες ομορφιές της χώρας μας.

Από τις σκέψεις αυτές ωθούμαι να τα μέλη του Συμβουλίου του Συλλόγου «Η Λάιστα Ζαγορίσιου» έκαναν πριν από λίγους μήνες διαδήματα προς τον Υπουργό Εθνικής Αμύνης κ. Εύαγγελο Αβέρωφ και ζήτησαν την συμπαράστασή του στο φλέγον αυτό θέμα.

Ο κ. Υπουργός ανταποκρίθηκε με ενδιαφέρον και έδωσε έντολη στην Σ.Γ. να προβεί στη μελέτη της όλης υποθέσεως.

Τριαντάφυλλος Ράφτης
Καθηγητής Παιδαγωγικού
Θεσσαλονίκης

*

Αγαπητέ κ. Κυριαζή,

Ένα σοβαρό θέμα που για τη λύση του χρειάζεται να ενεργοποιηθούν όλοι οι Ζαγορίσιοι, τα σωματεία και οι Κοινότητες (όπως ξέρουμε όποιος έχει μαχαίρι τρώει πεπόνι) και έρω ότι έχουμε πολλούς Ζαγορίσιους με αξία που αν θελήσουν να δραστηριοποιηθούν θα κατορθώσουν πολλά.

Από καιρό ανακατεύουμε με τα κοινά και έχω διαπιστώσει ότι σάν Ζαγορίσιοι πάρα πολύ λίγοι κάνουν το καθήκον μας στην πατρίδα μας.

Διάδοσα τελευταία το πρόγραμμα της Κυβερνήσεως να δοθούν οι άκριτες περιοχές ο δέ πρόεδρος της Κυβερνήσεως τόνισε ότι έχουμε υποχρέωση να δοθούν στους άκριτες για να μη φύγουν από τον τόπο τους.

Και το Ζαγόρι είναι άκριτική περιοχή.

Οι Ζαγορίσιοι πολλά προσέφεραν για την πατρίδα με τους ευεργέτες των και τις ήρωίδες Ζαγορίσιες και δικαιούνται να πάρουν κι αυτοί το μεράκι των. Αλλά δυστυχώς δεν έχουμε πολιτικούς που να ενδιαφέρονται για το Ζαγόρι να μονάχα να μας κοροϊδεύουν τις παραμονές των εκλογών με υποσχέσεις και κανένα αυτοκίνητο άμμοχάλικο.

Θα πρέπει λοιπόν οι Ζαγορίσιοι να ζυγίσουμε και να ζητήσουμε τα δικαιώματά μας και να αφήσουμε τον ραγιαδισμό.

Με αδελφική αγάπη

ΙΩΑΝ. ΠΑΡΑΠΟΓΛΟΣ

4

ΤΟ ΒΗΜΑ ΤΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

Συγυρότητα

Δημοιότητα κορών

Κύριε Διευθυντά,

Πρώτα θέλω να συγχαρώ τη Συντακτική Επιτροπή της εφημερίδας, που τόσο πολύ αγωνίζεται για τα προβλήματα της περιοχής μας, και που τόσο πολλά γράφει για τη Λαϊκή μας Παράδοση, κάνοντας έτσι «Τό Ζαγόρι μας» περισσότερο αγαπητό στους νέους.

Είναι όμως ντροπή για το Ζαγόρι που αποτελείται από 44 χωριά, να μη διαθέτει ένα συγκρότημα παραδοσιακών δημοτικών χορών. Τη στιγμή μάλιστα που στην πόλη μας υπάρχουν τέτοια συγκροτήματα απ' όλες τις άλλες περιοχές.

Και επί πλέον συγκροτήματα που ιδρύθηκαν από τον εκπαιδευτικό σύλλογο ενός και μόνο χωριού. Μπράβο τους.

Τό Ζαγόρι φημίζονταν για τα έθιμα και τα τραγούδια του. Με πίκρα όμως διαπιστώσαμε ότι τα άλλα χορευτικά συγκροτήματα της πόλης μας, επιδεικνύουν με υπερηφάνεια τα ολοκλήρητα συγκροτήματα του Ζαγορίσιου και χορεύουν τα τραγούδια της περιοχής μας.

Πρέπει να δημιουργηθεί ένα χορευτικό συγκρότημα και μάλιστα με ειδικό τμήμα εκπαίδευσης δημοτικών χορών για μικρά παιδιά. Είναι κρίμα για μας τους Ζαγορίσιους να μαθαίνουμε τους χορούς σε άλλα συγκροτήματα. Νομίζω ότι όλη η προσπάθεια αυτή, δεν θα στοίχιζε πολλά στον «Εκπαιδευτικό Σύλλογο Ζαγορίσιων», που έχει σαν έδρα τα Γιάννινα, και που είναι ο πιο υπεύθυνος φορέας για την δημιουργία ενός τέτοιου χορευτικού συγκροτήματος της περιοχής του Ζαγορίσιου. Αν βέβαια θέλει να μιλάει για παράδοση, να φωνάζει να μετρώσει και να μετριάσει τα δώματα των προηγούμενων γενιών, κοινωνικά και εκπαιδευτικά, στη σημερινή γενιά.

Επίσης πρέπει να φροντίσει ο Σύλλογος να διασώσει τα λεβέντικα Ζαγορίσια τραγούδια, τα περισσότερα από τα οποία δεν έχουν κυκλοφορήσει σε δίσκους. Ήπειρος υπάρχουν 1-2 μόνο λαϊκοί οργανοπαίχτες που γνωρίζουν τη μελωδία τους και αυτοί ίσως δεν θα υπάρχει κανένας, ως δημιουργήματα σύνταμα μια επιτροπή για τη διάσωση τους.

Πιστεύω ότι εκπρόσωποι και τη γνώση πολλών Ζαγορίσιων.

Ευχαριστώ για τη φιλοξενία.

Με εκτίμηση

ΛΑΚΗΣ ΚΑΡΡΑΣ

Κατόπιν των άνωτέρω λοιπόν, δεν αξίζει, αυτό το αθεοθάναστο τμήμα της Ελλάδας, το παραμικρό να ενδιαφέρουν; Ευχαριστώ για την φιλοξενία

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΠΕΛΕΚΟΥΔΑΣ

Κοινωνικά**ΑΡΡΑΒΩΝΕΣ**

ΒΡΙΣΟΧΩΡΙ.— Στις 30 Αυγούστου έγιναν στην Ήγουμενίτσα οι αρραβώνες του δασκάλου Κώστα Νικ. Τσιομίδη και της διδως Χριστίνας Μιχ. Πασχάλη. Και οι δυο κατάγονται από το Βρυσοχώρι. Τους συγχαιρούμε και τους ευχόμαστε καλά στέφανα.

ΓΑΜΟΙ

Στις 17 Αυγούστου 1980 έγιναν στην Αθήνα οι γάμοι της Σοφίας Πέτσα, φιλόλογου, θυγατρὸς τοῦ καθηγητοῦ καὶ συνεργάτου μας Φώτη Πέτσα ἀπὸ τὴν Ἀρίστη μὲ τὸν ἰατρὸ Γεώργιο Παπαθεοδώρου ἀπὸ τὴν Κυρὰ Βρύση Ἰσθμίας.

Ἡ στέφη ἔγινε στὴν Ἁγία Φωτεινὴ τῆς Νέας Σμύρνης, ὅπου καὶ ἡ μόνιμη ἐγκατάσταση τοῦ νεαροῦ ζευγαριοῦ (δόξ. Ἀγγιᾶλου 11, τηλ. 9323668).

ΣΚΑΜΝΕΛΙ.— Στεφανώθηκαν στὰ Γιάννενα ὁ συγχωριανὸς μας Δημήτριος Κ. Βαζζώκας καὶ ἡ Δέσποινα Γ. Σακκά.

Τοὺς ευχόμαστε νὰ ζήσουν εὐτυχισμένοι.

ΚΑΠΕΣΟΒΟ.— Στις 30 Αυγούστου έγιναν στὴν Ἀθήνα οἱ γάμοι τοῦ Ἀνδρέα Τόλογλου καὶ τῆς Σίσσυς Λούκα ἀπὸ τὸ Καπέσοβο. Τοὺς ευχόμαστε κάθε εὐτυχία καὶ γρήγορα νὰ γυρίσουν στὸ Ζαγόρι μας.

ΑΓΙΟΣ ΜΗΝΑΣ.— Στις 28 Σεπτεμβρίου στὴν Ἁγία Πάυλη ἔγιναν οἱ γάμοι τοῦ Παύλου Μελά καὶ τῆς Ὀλγας Βακόλα πτυχιούχου τῆς Ἀγγλικῆς φιλολογίας ἀπὸ τὸν Ἅγιο Μηνᾶ. Στους νεόνυμφους ευχόμαστε κάθε εὐτυχία.

ΛΑΪΣΤΑ.— Στις 7 Σεπτεμβρίου ἔγιναν στὰ Γιάννενα οἱ γάμοι τῆς Γεωργίας Νούσια μὲ τὸν Κώστα Καραγιαννόπουλο ἀπὸ τὴ Δοδρά.

ΑΡΙΣΤΗ.— Στις 17 Αυγούστου τελέστηκαν οἱ γάμοι τοῦ Μιχαήλ Τζομάκα καὶ τῆς Λαμπρινῆς Εὐθυμίου ἀπ' τὴ Χρυσοβίτσα. Μετὰ τὰ στέφανα ἔγινε τρικουβερτο γλέντι στὸ μεσοχώρι ὡς τὰ ξημερώματα.

♦ Τοὺς ευχόμαστε κάθε χαρὰ καὶ εὐτυχία.

ΒΙΤΣΑ.— Στις 30 Αυγούστου ἔγιναν στὴν Ἀθήνα οἱ γάμοι τῆς Εὐνομίας Δημ. Βασδέκη ἀπὸ τὴ Βίτσα καὶ τοῦ Ἰωάννου Ζάρκα ἀπὸ τὴ Λειβαδιά.

Τοὺς ευχόμαστε νὰ ζήσουν εὐτυχισμένοι.

Φ. Β.

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ

ΛΑΪΣΤΑ.— Ὁ αἰδεσιμώτατος Νικόλαος Κατσούρας ἀπὸ τῆς Φραγκάδας ἐφημέριος καὶ δάσκαλος τοῦ χωριοῦ μας ἀπέκτησε γυιὸ Εὐχόμαστε στὸν ἴδιο καὶ στὴν παπαδιά του νὰ τοὺς ζήσει.

ΚΟΥΚΟΥΤΑΙ.— Ὁ κ. καὶ ἡ κ. Γρηγ. Κόκκορου, δικηγόρου, ἀπὸ τὸ Κουκούλι, ἔφεραν στὸν κόσμο καὶ δεύτερο ἀγοράκι.

Νὰ τοὺς ζήσει.

«Τὸ Ζαγόρι μας»

ΒΑΠΤΙΣΕΙΣ

ΗΛΙΟΧΩΡΙ.— Τὸ ζευγάρι Στέλιο καὶ Μαρία Μπούλη πού βάπτισαν τὸ γυιὸ τους καὶ τοῦδωσαν τὸ ὄνομα τοῦ παπῶς τοῦ Γεωργίου εὐχόμαστε νὰ τοὺς ζήσει.

Οἰκογένειες:

ΙΩΑΝΝΗ ΚΑΠΟΥΤΣΟΥ
καὶ ΑΘΑΝ. ΦΛΩΤΡΗ

ΚΑΒΑΛΑΡΙ.— Στις 17 Αυγούστου βαπτίστηκε στὰ Γιάννενα ὁ γιὸς τοῦ ζεύγους Ἀχιλλέα καὶ Σμαρούλας Μακρῆ ἀπὸ τὸ Καβαλάρι. Ἡ νονὰ του Σοφία Μπασογιάννη τοῦ χάρισε τὸ ὄνομα Κωνσταντῖνος.

ΘΑΝΑΤΟΙ

ΗΛΙΟΧΩΡΙ.— Ἀπέθανε στὸν Βόλο ὁ συμπατριώτης Νικόλαος Ἀθ. Νασιώκας υἱὸς τοῦ ἱατροῦ Ἀθανασίου Μιχ. Νασιώκα.

ΑΡΙΣΤΗ.— Σὲ προχωρημένη ἡλικία πέθανε στὴν Ἀρίστη τὸ Σεπτέμβριο ἡ Χρυσάνθη Ζώη, ὅστερα ἀπὸ μακρόχρονη καὶ ἀνίατη ἀρρώστεια.

Ἵππῃρξε ἀρίστη οἰκογενειάρχης, ἐργατικὴ καὶ ἐντιμὸς. Συλλυπούμεθα ἐγκάρδια τὰ παιδιὰ τῆς πού ἀγόγγιστα τὴν περιποιήθηκαν τόσον καιρὸ καὶ τῆς ἔδειξαν θερμὴ ἀγάπη ὅλο τὸ διάστημα τῆς ἀρώστειας τῆς.

Π. Β.

★

ΟΙ ΝΕΟΙ ΚΟΥΚΟΥΛΙΩΤΕΣ

Α) Κατὰ τὸ 1980 ἔγινε πτυχιοῦχος τῆς Ζωσιμαίας Παιδαγωγικῆς Ἀκαδημίας τῶν Γιαννίνων ὁ νεαρὸς Κουκουλιώτης κ. Γεώργιος Κ. Τσουμάνης.

Β) Κατὰ τὴς τελευταῖες δὲ ἐξετάσεις πέτυχαν καὶ φοιτοῦν σὲ ἀνώτατες σχολὲς οἱ παρακάτω (μὲ ἀλφαριθμητικὴ σειρά).

1. Μανώλης Ἰ. Βακάμης (Ζωσιμαία Παιδαγωγικὴ Ἀκαδημία Γιαννίνων).

2. Μίμης Ἰ. Βακάμης (Ἀνωτάτη Γεωπονικὴ Σχολὴ Θεσσαλονίκης).

3. Ὀλγα Ἀνδρ. Ντέτσικα (Πάντειο Ἀθηνῶν).

4. Χρήστος Θ. Τσουμάνης (Δασολογικὴ Σχολὴ Λάρισας).

«ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΣΤΗΝΑΝΤΗΣΗ»

— Πραγματοποιήθηκε στὸ Γρεβενῆτι, στίς 6 καὶ 7 Σεπτεμβρίου ἡ οἰκολογικὴ συνάντηση τοῦ Κέντρου Ἑρευνῶν Ζαγορίου.

— Στὴν ἐπιτυχία τῆς συνάντησης, πού παρακολούθησαν πολλοὶ συμπατριῶτες, δόθησαν ἡ Ἑλληνικὴ Ἑταιρεία Προστασίας τῆς Φύσεως καὶ ἡ Ἑνωσὴ Ἑλλήνων Οἰκολόγων, μίλησαν δὲ ὁ κ. Κων. Λαζαρίδης μὲ θέμα: «Οἰκολογικὸ Πρόβλημα τοῦ Ζαγορίου», ὁ κ. Γι. Σφήκας «Σημασία προστασίας Βίκου - Ἀώου», ὁ κ. Κίμων Χατζήμπερος «Ἐδαφὸς - Προβλήματα διάδωρση» ὁ κ. FERNARD STU- DER «Ἀρκουδες - Ἀἰετοὶ καὶ ἀνθρώποι», ὁ κ. Σπ. Κανδρέλης «Δάσος - περιβάλλον καὶ Ἀνθρώπος», ὁ κ. Ν. Παπαδοδόμημας «Τρόποι ἀναπτύξεως καὶ ἐπιδράσεως στὸ περιβάλλον» καὶ ὁ κ. Μ. Βελονάκης, «Ρύπανση πόλεων καὶ ἐπιδράσεις στὴν ὑγεία».

Μετὰ ἀπὸ κάθε ὁμιλία ἀκολούθησε διάλογος μετὰ τοῦ ὁμιλητοῦ καὶ τῶν ἀκροατῶν.

Ἡ συνάντηση ἔκλεισε μὲ πετυχημένη παρουσίαση ἀπὸ τὸν ΟΗΘ τῆς κοινωτικῆς σάτυρας τοῦ Ἀλέξη Σολωμοῦ «ὁ Τελευταῖος Ἀσπροκόρακας».

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ

ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΟΙ.— Ἦρθε στὰ Γιάννενα μὲ τὸ θέατρο τοῦ Ἑθνικοῦ Θεάτρου, στίς γιορτὲς ΔΩΔΩΝΗΣ, καὶ ἔπαιξε στὸ ἔργο ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ ΔΕΣΜΩΤΗΣ τοῦ Αἰσχύλου ἡ συμπατριώτισσα ἀπὸ τὴ Δοδρά Ἀμαλία Γκιζᾶ.

Ἡ Ἀμαλία ἂν καὶ νέα διεκρίθη τόσον στὰ Γιάννενα ὅσο καὶ κατὰ τὴν παρουσίαση τοῦ ἔργου στὴ Μόσχα.

Τῆς ευχόμαστε γρήγορα καὶ πρωταγωνίστρια.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΚΗΠΟΙ.— Πήραμε τὸ Ἑνημερωτικὸ Δελτίο τοῦ Ἐκπολιτιστικοῦ Συλλόγου Κήπων μὲ συνοπτικὴ ἐνημέρωση πᾶνω στίς δραστηριότητες τοῦ Συλλόγου.

ΣΥΓΧΑΡΙΗΤΗΡΙΑ

ΒΙΤΣΑ.— Στὸν ἀγαπημένο μας ἀνεψιὸ Κωνσταντῖνο Κίμων Βασδέκη ἀπὸ τὴ Βίτσα, πού πέτυχε στὴν ἈΣΟΕ Ἀθηνῶν καὶ στὴ φιλίᾳ μας Κωνσταντῖνα Σπ. Τσουμάνη ἀπὸ τὴ Βίτσα πού πέτυχε στὴ Φιλοσοφικὴ Ἰωαννίνων, ευχόμαστε θερμὰ συγχαρητήρια.

Οἱκ. ΦΩΚΙΩΝΟΣ ΒΑΣΙΛΕΚΗ

ΚΑΤΩ ΠΕΔΙΝΑ.— Τὸν προαχθέντα σὲ Λοχαγὸ Στρατ. Μουσικῆς Γρηγόριο Καφάλη ευχόμεθα καὶ σ' ἀνώτερα.

Οἱ γονεῖς του:

Κώστας - Μαριάνθη

Ὁ θεῖος: Σπ. Καφάλης

★ Ἡ κ. Πάντου Ἀρσινόη παρακαλεῖται νὰ μᾶς τελεῖ τὴ διευθύνσά της.

ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΣΤΗΛΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ

1100 ΔΡΑΧ.

Χαδόλιας Εὐάγγελος

1000 ΔΡΑΧ.

Βέλλος Ἀπόστολος

Βλαχόπουλος Ἀν. Βασιλεί-

ος ἀπὸ Ἀνθρακίτη

Βούρδας Μ. Ξενοφών

Γέπης Χριστόφορος

Δρόσος Σ. Ἐλευθέριος

Κοματσέλης Ν. Ἀριστοτέλης

Κοματσέλης Ν. Παναγιώτης

Οἰκονόμου Ν. Ἰοκάστη - Νι-

όδη

Πετρίδης Κων/νος

Σακελλαρίδης Μιχαήλ

Σιούρης Ἀν. Στέργιος

Σπύρου Ἰωάννης

Τζοβαρίτης Γεώργιος

Τισσανάκης Κων/νος

Τσοφάπουλος Κων/νος

Φατσέα Κατίνα.

700 ΔΡΑΧ.

Ραφτοπούλου Φρόσω

600 ΔΡΑΧ.

Ἀγαγνωστάκος Θεοφάνης

500 ΔΡΑΧ.

Ἀγαθόπουλος Δημήτριος

Ἀγγελίδου Ἑλένη

Ἀλεξιάδης Φροῖζος

Βαρούκη - Κατριτζόγλου

Μαρία

Βασδέκης Φωκίων

Βρανιάλη Φρόσω.

Γιόσης Δημήτριος

Γκούδης Ν. Χρήστος

Καπρίτσιου Ἀντιγόνη

Καπρίτσιος Χρ. Ἰωάννης

Καρμπαδάκη Σαβούλα

Κομπάρης Φωκίων

Κούρας Χάρης

Μακρὴ Εὐδίκηλα

Μασούρας Ἰωάννης

Μουδοπούλου Ἀντώνιος

Μπότσος Ἀλέξης

Ντιναλέξης Εὐριπίδης

Παπανικολάου Νίκος

Πεζοδόμος Γεώργιος

Πελεκουδᾶς Στέφανος

Ράπτης Δημήτριος

Ράπτης Ἐλευθέριος

Ράπτης Τριαντάφυλλος

Ρέζος Δημήτριος

Σαμπρόπουλος Φιλίμων

Σουγκάρη Σοφία

Συκιώτης Σταύρος

Τάγκας Θεόδωρος

Τζοβάρας Γ. Ἀναστάσιος

Τζοβάρας Παναγιώτης

Τζοβάς Ἀρης

Τότσκας Θεόκριτος

Τριαντάφυλλης Γ. Κων.

Τσακούρας Δ. Ἰωάννης

Τσέτση Μαριάνθη

Τσιατούρας Γεώργιος

Τσοῦλης Χρήστος

Χρόνης Κ. Σταύρος

ΦΙΛΩΝ ΤΟΥ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

1.000 ΔΡΑΧΜΕΣ

Ἀντωνάκης Κώστας

Καλογιάννης Ἐλευθέριος